

Самоевалуација Универзитета у Београду за
акредитациони период 2013-2020. године са
извештајем о самовредновању за период школске
2017-2020. године

Садржај

Стандард 1: Стратегија обезбеђења квалитета	3
Стандард 2: Стандарди и поступци за обезбеђење квалитета	9
Стандард 3: Систем обезбеђења квалитета	14
Стандард 4: Квалитет студијског програма	21
Стандард 5: Квалитет наставног процеса.....	30
Стандард 6: Квалитет научноистраживачког, уметничког и стручног рада.....	38
Стандард 7: Квалитет наставника и сарадника.....	47
Стандард 8: Квалитет студената.....	56
Стандард 9: Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса	66
Стандард 10: Квалитет управљања установом и квалитет ненаставне подршке	72
Стандард 11: Квалитет простора и опреме	81
Стандард 12: Финансирање.....	88
Стандард 13: Улога студената у самовредновању и провери квалитета	94
Стандард 14: Систематско праћење и периодична провера квалитета	101
Стандард 15. Квалитет докторских студија	108

Стандард 1: Стратегија обезбеђења квалитета

Стандард 1: Стратегија обезбеђења квалитета

Високошколска установа утврђује стратегију обезбеђења квалитета, која је доступна јавности.

а) Опис стања, анализа и процена стратегије обезбеђења квалитета

Правни оквир Универзитета у области обезбеђења квалитета чине пре свега стратешки документи и то: Политика квалитета (**Прилог 1.1**) и Стратегија обезбеђења квалитета (**Прилог 1.2**), али и Правилник о стандардима и поступцима обезбеђивања квалитета (**Прилог 1.3**)

Стратегија обезбеђивања квалитета је јавни, стратешки и развојни документ у области успостављања, праћења и унапређења система квалитета на Универзитету у Београду (у даљем тексту Универзитет), факултетима, институтима и другим организационим јединицама у његовом саставу, док Политика квалитета представља основу за успостављање, проверу и унапређење свих процеса рада на Универзитету, а у циљу остваривања основне делатности која проистиче из националне стратегије образовања, националних прописа и принципа болоњске декларације.

Имајући у виду да Министарство просвете, науке и технолошког развоја припрема "Стратегију развоја образовања и васпитања до 2027. године", а чије је усвајање планирано за крај 2020. године, Универзитет ће свакако приступити изради нових допуњених и усаглашених докумената који се односе на обезбеђење и унапређење квалитета.

На основу усвојене Политике квалитета, Стратегије обезбеђења квалитета и Правилника о стандардима и поступцима обезбеђивања квалитета, у јануару 2020. године усвојен је Акциони план за примену стратегије обезбеђивања квалитета (**Прилог 1.4**) који предвиђа конкретне активности носилаца овлашћења (ректорке, надлежних проректора, генералног секретара, Одбора за обезбеђење и унапређење квалитета, као и Стручне службе Ректората), које имају за циљ обезбеђивање квалитета у следећим областима: студијски програми, наставни процес, наставници и сарадници, студенти, наставна литература, научноистраживачки и стручни рад, сарадња, простор и опрема, ненаставна подршка, финансирање, управљање. Усвојени Акционим планом, поред активности које се обављају периодично и у континуитету, предвиђено је и иновирање, па чак и доношење нових докумената, а што је неопходно како би се унапредио квалитет у појединим областима. Тако, планирано је усвајање Стратегије мултидисциплинарности, Политике запошљавања, Политике уписа, ревидирање Правилника о награђивању студената, усвајање новог Правилника о наставној литератури, новог Правилника о организацији и систематизацији послова, новог Правилника о раду.

Универзитет је образовао и посебно стално тело за праћење и контролу квалитета целокупног високог образовања на Универзитету – Одбор за обезбеђење и унапређење

квалитета (Одбор). Надлежност Одбора дефинисана је Статутом, а у складу са усвојеним Акционим планом за примену стратегије обезбеђивања квалитета, усвојен је План рада Одбора.

Центар за обезбеђење квалитета је организациона јединица Универзитета основана ради праћења, контроле и унапређења квалитета на Универзитету и факултетима у његовом саставу. Центар, заједно са Одбором чини јединствен институционални систем обезбеђења квалитета високог образовања на Универзитету.

Прегледом свих наведених докумената, утврђено је да су сви ставови везани за квалитет, стандарди/области, мере и субјекти обезбеђивања квалитета добро и логично одређени. Овакав приступ обезбеђења квалитета у функцији је развоја свих процеса рада на Универзитету, а у циљу остваривања основне делатности самосталне високошколске установе која проистиче из релевантних закона и националне стратегије образовања и свих других стратегија које је Универзитет усвојио са циљем потпунијег и бржег уклапања у Европски простор високог образовања и истраживања. У том смислу, Универзитет је усвојио следеће документе:

- [Стратегија развоја доживотног учења](#)
- [Стратегија интернационализације Универзитета у Београду](#)
- [Стратегија развоја ЕРАЗМУС програма Универзитета у Београду](#)
- [Платформа за отворену науку Универзитета у Београду](#)

Факултети су, на основу докумената Универзитета припремили своје, прилагођене, варијанте стратегија и правилника, или су у потпуности преузели универзитетска документа.

Треба нагласити да су протеклих година започете активности (у складу са предлозима из претходног Извештаја о самовредновању Универзитета) повезивања факултетских тела за обезбеђење, праћење и унапређење квалитета са Центром за обезбеђење квалитета Универзитета. Побољшана је комуникација и успостављена боља сарадња и размена информација. Почетком 2020. године одржан је заједнички састанак везан за размену искустава у припреми документације за акредитацију установа и студијских програма. У склопу овога, Центар је организовао семинар са представницима Националног тела за акредитацију и проверу квалитета у високом образовању Србије (НАТ). Централна тема били су стандарди за акредитацију високошколских установа и студијских програма и примена новог софтвера за обрачун акредитационих параметара НАТ2019. Треба инсистирати на још бољој сарадњи у области квалитета, из које би проистекли уједначени поступци, процедуре, обрасци, алати за прикупљање и обраду података о стању и квалитету достигнутом у појединим стандардима/областима у којима се прати. Овакав приступ би значајно утицао на функционалну интеграцију Универзитета.

S	Стратегијом се обезбеђује успостављање, праћење и унапређење система квалитета на Универзитету
W	Није успостављена потпуна повезаност и сарадња на нивоу Универзитета како би се спроводила утврђена стратегија
O	Обезбедити већу укљученост свих субјеката на промовисању културе квалитета
T	Недовољна укљученост и ангажовање свих субјеката приликом спровођења мера за обезбеђење квалитета

б) SWOT анализа

Елементи анализе		
Опредељење Универзитета за унапређење квалитета и изградњу организационе културе квалитета	S	Усвојен је Акциони план за примену стратегије обезбеђења квалитета
	W	Недовољна упознатост радног колектива са стратегијом обезбеђења квалитета
	O	Међународна сарадња са установама које поседују високу организациону културу квалитета
	T	Слабо финансирање од стране надлежних министарстава
Мере за обезбеђење квалитета	S	Мере за обезбеђивање квалитета дефинисане у Стратегији обезбеђења квалитета
	W	Недовољна анализа резултата до којих се долази применом мера
	O	Унапређење методологије дефинисање мера за обезбеђење квалитета
	T	Формалистички приступ у дефинисању мера

Субјекти обезбеђења квалитета и њихова права и обавезе у том поступку	S	Правилна расподела субјеката и њихових одговорности у оквиру обезбеђивања квалитета
	W	Недовољна повезаност између субјеката укључених у процес обезбеђивања квалитета
	O	Увођење принципа рада како би се обезбедила заједничка укљученост свих субјеката у анализи резултата
	T	Ограничен број надлежних задужених за праћење активности субјеката обезбеђивања квалитета
Области обезбеђења квалитета	S	Дефинисане области обезбеђивања квалитета, посебна пажња се посвећује контроли наставног процеса
	W	Не посвећује се једнака пажња ка свим областима обезбеђења квалитета
	O	Разрада стандарда за области обезбеђења квалитета
	T	Недовољна финансијска средства за обухватање свих области обезбеђења квалитета
Повезаност образовне, научноистраживачке и стручне делатности	S	Настава се заснива на најактуелнијим истраживачким резултатима и повезана је са стручном праксом
	W	Недовољно присуство практичних могућности за испољавање повезаности наставе и научноистраживачког рада
	O	Обезбедити више могућности за укључивање студената у процесе решавања реалних проблема (<i>case study</i>) привредних, јавних и друштвених организација
	T	Недовољно финансирање пројеката од стране надлежних институција

ц) Предлог мера и активности за унапређење стратегије обезбеђења квалитета

- Одбор за обезбеђење и унапређење квалитета Универзитета, али и сви остали субјекти, морају стално да ради на промовисању културе квалитета.
- Неопходно је обезбедити реализацију, праћење и анализе реализације усвојених акционих планова.
- Унапређивање базе података од значаја за праћење и контролу квалитета студијских програма, наставе и услова рада и обезбеђивањем адекватних људских и техничких ресурса.
- Потребно је направити регистар пословних процеса и активности које се обављају на Универзитету и приступити припреми процедура и образаца за њихову реализацију.

д) Показатељи и прилози за стандард 1:

[Прилог 1.1](#) Политика квалитета Универзитета у Београду

[Прилог 1.2](#) Стратегија обезбеђивања квалитета - ревидиран

[Прилог 1.3](#) Правилник о стандардима и поступцима за обезбеђивање квалитета

[Прилог 1.4](#) Акциони план за примену Стратегије обезбеђивања квалитета Универзитета у Београду

Стандард 2: Стандарди и поступци за обезбеђење квалитета

Стандард 2: Стандарди и поступци за обезбеђење квалитета

Високошколска установа утврђује начин (стандарде) и поступке за обезбеђење квалитета свог рада, који су доступни јавности.

а) Опис стања, анализа и процена стандарда и поступака за обезбеђење квалитета

Обезбеђивање квалитета на Универзитету део је националног система за обезбеђење квалитета и предуслов за препознатљивост Универзитета, упоредивост диплома, квалификација и компетенција у оквиру јединственог европског простора високог образовања. Кровни универзитетски прописи у области обезбеђења квалитета су Политика квалитета (**Прилог 1.1**), Стратегија обезбеђења квалитета (**Прилог 1.2**) и Правилник о стандардима и поступцима обезбеђивања квалитета (**Прилог 1.3**).

Правилником је дефинисана улога, одговорност, ближа надлежност и начин рада органа, стручних и саветодавних тела Универзитета у области управљања системом квалитета на Универзитету, факултетима, институтима и другим организационим јединицама у његовом саставу и утврђени су стандарди и поступци за праћење, унапређење и развој квалитета у свим областима у којима се врши обезбеђивање квалитета на Универзитету у складу са Стратегијом обезбеђивања квалитета. Такође, предвиђени су и основни показатељи (индикатори) квалитета по областима обезбеђења квалитета. Суштински, уједначен приступ пословима и активностима праћења и унапређења квалитета по свим стандардима/областима, динамика, као и коришћење истог алата за статистичку обраду података, анализу различитих података и њихово поређење чини једноставнијом. Такође, наведено представља значајан сегмент функционалне интеграције Универзитета.

У складу са Правилником (**Прилог 2.1**), предвиђено је да Центар за обезбеђење квалитета (Центар) и Одбор за обезбеђење и унапређење квалитета (Одбор) заједно чине јединствен институционални систем обезбеђења квалитета високог образовања на Универзитету.

Надлежност Одбора дефинисана је Статутом, а у складу са усвојеним Акционим планом за примену Стратегије обезбеђивања квалитета, усвојен је и План рада Одбора (**Прилог 2.2**). План рада садржи периодичне активности и активности са конкретно постављеним временским роковима. У наредном периоду радиће се на успостављању конкретних процедура за спровођење планираних активности, чиме ће систем функционисања Одбора бити боље дефинисан.

Центар је организациона јединица Универзитета основана ради праћења, контроле и унапређења квалитета на Универзитету и факултетима у његовом саставу. У оквиру својих надлежности Центар израђује нормативне и друге акте из области обезбеђења квалитета, пружа саветодавну подршку органима Универзитета и факултета у организацији и спровођењу самовредновања и припреме за акредитацију. Послови које обавља Центар ближе су уређени Правилником о раду Центра за обезбеђење квалитета.

За сада су планови рада Центра као и извештаји о раду дати само у оквиру општег годишњег плана рада/извештаја Универзитета (**Прилог 2.3**), а који се припрема у складу са Правилником о изради извештаја о раду стручне службе, центара, органа и стручних тела Универзитета у Београду (**Прилог 2.4**). Потребно је предвидети механизам који би омогућио континуирано (током целе године) праћење активности конкретне организационе јединице, како би извештај о раду био детаљнији и упоредив са акционим планом. Такође, неопходно је организовати обуку за спровођење и имплементацију SWOT анализе, а у циљу припреме Стручне службе за састављање и подношење што квалитетнијих извештаја о раду.

S	Правилник је усклађен са Стратегијом обезбеђивања квалитета
W	Овим Правилником нису предложене граничне вредности за поједине индикаторе.
O	Развијање методологије везане за индикаторе праћења квалитета
T	Недовољно прецизно дефинисане надлежности органа управљања и стручних органа у систему обезбеђења квалитета

б) SWOT анализа

Елементи анализе		
Стандарди за унапређење квалитета установе	S	Примењује се Правилник којим су детаљно дефинисани стандарди за унапређење квалитета
	W	Правилником нису дефинисане граничне вредности појединих индикатора
	O	Усклађивање стандарда за унапређење квалитета установе са принципима добре праксе међународних универзитета
	T	Недостатак финансијских ресурса
	S	Студијски програми превазилазе стандарде за акредитацију

Стандарди за унапређење квалитета студијских програма	W	Недовољно праћење исхода учења
	O	Континуирано оцењивање квалитета студијских програма од стране студената уз консултовање послодаваца који их ангажују
	T	Недовољна укљученост шире друштвене заједнице у дефинисање исхода процеса учења
Поступци обезбеђења квалитета	S	Спровођење поступака обезбеђења квалитета (студентске евалуације, екстерна контрола)
	W	Незаинтересованост запослених да допринесе активностима обезбеђења квалитета
	O	Обезбедити евалуацију резултата и промене у складу са резултатима анализе података
	T	Недовољно коришћење контролних и дисциплинских инструмената

ц) Предлог мера и активности за унапређење квалитета стандарда и поступака за обезбеђивање квалитета

- Припрема дугорочних и краткорочних планова и активности за праћење квалитета и анализу остварених резултата
- Припрема одговарајућих упитника за прикупљање података и праћење квалитета за сваку појединачну област и/или појединачни показатељи (индикатори).
- Одређивање динамике праћења/прикупљања података за конкретну област/индикатор.

д) Показатељи и прилози за стандард 2:

[Прилог 2.1](#) Правилник о стандардима и поступцима за обезбеђивање квалитета

[Прилог 2.2](#) План рада Одбора за обезбеђење и унапређење квалитета Универзитета у Београду

[Прилог 2.3](#) Центар за обезбеђење квалитета - Извештај о раду за 2019.

[Прилог 2.4](#) Правилник о изради извештаја о раду стручне службе, центара, органа и стручних тела Универзитета у Београду

Стандард 3: Систем обезбеђења квалитета

Стандард 3: Систем обезбеђења квалитета

Високошколска установа изграђује организациону структуру за обезбеђење квалитета .

а) Опис стања, анализа и процена система обезбеђења квалитета

Статутом Универзитета, у складу са Законом о високом образовању, постављен је организациони систем руковођења, управљања и појединачних надлежности. У оквиру дефинисаних надлежности, обухваћене су и оне које се односе на обезбеђење (успостављање, праћење и унапређење) квалитет рада Универзитета у свим сегментима његове делатности.

Универзитет је образовао и посебно стално тело за праћење и контролу квалитета целокупног високог образовања на Универзитету – Одбор за обезбеђење и унапређење квалитета (Одбор). Надлежност Одбора дефинисана је Статутом (**Прилог 3.1**), а у складу са усвојеним Акционим планом за примену стратегије обезбеђивања квалитета, усвојен је План рада Одбора (**Прилог 2.2**). План рада садржи периодичне активности и активности са конкретно постављеним временским роковима. У наредном периоду радиће се на успостављању конкретних процедура за спровођење планираних активности, чиме ће систем функционисања Одбора бити боље дефинисан. Такође, у сарадњи са другим организационим јединицама Универзитета, Одбор ће бити укључен у доношење нових или измене и допуне постојећих аката, нпр. Правилника о полагању испита и оцењивању на испиту - у делу који се односи на праћење пролазности студената на испитима и то утврђивањем прецизних критеријума који ће бити предмет праћења.

Центар за обезбеђење квалитета (Центар) је организациона јединица Универзитета основана 2010. године одлуком Савета (**Прилог 3.2**) ради праћења, контроле и унапређења квалитета на Универзитету и факултетима у његовом саставу. Центар и Одбор чине јединствен институционални систем обезбеђења квалитета високог образовања на Универзитету (**Прилог 3.3**). У оквиру својих надлежности Центар израђује нормативне и друге акте из области обезбеђења квалитета, пружа саветодавну подршку органима Универзитета и факултета у организацији и спровођењу самовредновања и припреме за акредитацију. Послови које обавља Центар ближе су уређени Правилником о раду Центра за обезбеђење квалитета (**Прилог 3.4**).

Најважнија улога Одбора и Центра је да кроз примену Акционог плана и досадашњег искуства Универзитета у целини (Центра, Одбора, и одговарајућих тела факултета) успостави систем прикупљања релевантних података и њихово анализирање, које за циљ има праћење и реаговање у области обезбеђења и унапређења квалитета.

Један од најчешћих начина за добијање података је анкетирање студената (активних и свршених), наставника, послодаваца и ненаставног особља. Факултети и Универзитет су и до сада за потребе самовредновања и акредитације у оквиру претходна два циклуса (али и раније за потребе процене свог рада) редовно спроводили одговарајуће анкетирање. У оквиру поступка самовредновања Центар је извршио анализирање података прикупљених на основу следећих упитника:

- Упитник за процену квалитета студијских програма за студенте мастер академских студија (која обухвата оцену наставног процеса и оцену рада органа управљања и стручне службе);
- Упитник за процену квалитета студијских програма за студенте докторских академских студија (која обухвата оцену наставног процеса и оцену рада органа управљања и стручне службе);
- Упитник о задовољству послодаваца стеченим квалификацијама својих запослених – свршених студената Студија при Универзитету;
- Упитник за евалуацију студијских програма мастер академских Студија при Универзитету коју су попуњавали свршени студенти;
- Упитник за евалуацију студијских програма докторских академских Студија при Универзитету коју су попуњавали свршени студенти;
- Анкета о вредновању педагошког рада наставника Студија при Универзитету коју су попуњавали активни студенти;
- Истраживање које је спровео Центар за развој каријере и саветовање студената Универзитета на тему: „Пракса из два угла – шта поручују студенти, а шта компаније“.

Списак свих спроведених анкета дат је у **Прилогу 3.5**, а њихов садржај приказан је у **Прилогу 3.6**. Документ о анализи резултата анкета и о усвајању корективних и превентивних мера дат је у **Прилогу 3.7**.

Постоје тешкоће у редовном и правовременом прикупљању података потребних за сагледавање стања у области квалитета, нарочито када су у питању подаци које прикупља Универзитет за све факултете у свом саставу и остале организационе јединице: нпр. детаљни подаци о акредитованим студијским програмима, спискови наставника, сарадника и ненаставних радника, подаци о студентима (упис по конкурсу, редовност студирања, пролазност на испитима, подаци о дипломираним студентима), подаци о пројектима које реализује установа, подаци о публикацијама и другим врстама резултата научног, уметничког и стручног рада и сл. Проблеми се често срећу и у традиционалној расподели послова у секторима у Ректорату, некоришћењем или недовољној прилагођености информационог система и сл.

Треба истаћи и да обим послова и надлежности Центра превазилазе тренутни број запослених. Посебно је потребно имати у виду испуњење обавеза које Центра има у пружању стручне и саветодавне подршке органима Универзитета и факултетима у области квалитета. Зато руководство Универзитета треба да нађе могућност и повећа број стручних сарадника запослених у овом Центру. Потребно је снажити инфраструктуру Универзитета, како у погледу људских ресурса, тако и информационих система.

На крају треба споменути и праксу обезбеђења квалитета на факултетима у саставу Универзитета. Статутима факултета је дефинисан начин и организациона форма кроз коју се успоставља, обезбеђује, прати и унапређује квалитет у различитим областима. Факултети имају именоване комисије за обезбеђење квалитета, а неки имају и продекане

за квалитет. Већина факултета има именована радна тела/комисије која се баве наставним питањима из области студијских програма првог, другог и трећег степена. Ове комисије припремају одређене предлоге које коначно усваја наставно-научно веће, као стручни орган. Такође, факултети имају комисије/радне групе, као стална тела или се она формирају по потреби, које се баве припремом документације за акредитацију (националну, међународну) установе и студијских програма.

После три циклуса акредитације по новом систему и после 14 година примене нове организације високог образовање и новог приступа наставном процесу (у складу са Болоњском декларацијом и јединственим Европским простором високог образовања) кључна улога Центра и Одбора је да, у сарадњи са факултетима, стандардизује упитнике за анкете, успостави динамику анкетања, дефинише обухват и категорију испитаника, предложи алате за обраду података и статистичку анализу и утврди уједначен начин приказивања резултата. То би довело до усаглашавања система праћења и унапређења квалитета, првенствено у сегменту наставе, али и у области научноистраживачког рада, као и рада Универзитета у целини, чему ће и тежити у наредном периоду.

S	Статутом Универзитета у Београду дефинисане су надлежности свих субјеката за обезбеђење и унапређење квалитета
W	Недовољан број запослених у Центру за обезбеђење квалитета
O	Јачање сарадње Универзитета и факултета и обезбеђивање веће мотивације Одбора и осталих органа у обезбеђивању квалитета
T	Недостатак финансијских средстава за боље функционисање система обезбеђења квалитета

б) SWOT анализа

Елементи анализе		
Постојање и надлежности посебног тела за унапређење квалитета	S	На Универзитету постоји посебно стално тело за праћење и контролу квалитета целокупног високог образовања на Универзитету
	W	Недовољна препознатост улоге Одбора за обезбеђење и унапређење квалитета у систему Универзитетских органа

	O	Прецизније утврђене надлежности посебног тела
	T	Недовољно јасне дефинисане мере за подстицање активности рада Одобра
Надлежности органа управљања у систему обезбеђења квалитета	S	Дефинисана је организациона форма кроз коју се спроводе процеси везани за квалитет
	W	Повремена потреба за другачијом прерасподелом надлежности
	O	Упознавање са примерима добре праксе управљања система обезбеђења квалитета на партнерским институцијама
	T	Постојање јаким појединачних интереса који ометају рад органа у систему обезбеђења квалитета
Надлежности органа пословођења	S	Јасно утврђене надлежности органа пословођења и довољна аутономија његовог деловања
	W	Недостатак контроле у реализацији одлука
	O	Боља координација органа пословођења са другим субјектима обезбеђења квалитета
	T	Недовољна истакнутост координационе улоге органа управљања
Надлежности стручних органа	S	Јасна овлашћења по статуту
	W	Недовољна транспарентност реализације одлука
	O	Унапређење организације рада
	T	Постојање јаким појединачних интереса који ометају рад органа у систему обезбеђења квалитета

Надлежности наставника и сарадника	S	Статутима факултета дефинисане су одговорности наставника и сарадника процесу обезбеђивање квалитета у различитим областима
	W	Недовољна укљученост наставника и сарадника у процесе обезбеђивања квалитета
	O	Успостављање механизма подстицања учешћа наставника и сарадника у систему обезбеђења квалитета
	T	Недовољна упознатост наставника и сарадника са појмом културе квалитета
Надлежности студената	S	У складу са одредбама Закона обезбеђено је учешће и дефинисане су надлежности студената у процесима обезбеђивања квалитета (Представници студената у органима управљања)
	W	Недовољна организованост студената да преко својих представника допринесу обезбеђењу квалитета
	O	Прецизирање конкретних надлежности Студентског парламента у систему унапређења квалитета
	T	Наслеђена пракса недовољног уважавања студентских предлога и њиховог залагања
Организација и функционисање система обезбеђења квалитета	S	Статутом Универзитета дефинисани су организациони системи руковођења и надлежности субјеката у систему обезбеђења квалитета
	W	Систем не обезбеђује правовремено прикупљање потребних података за процену стања у области квалитета
	O	Обезбеђивање оквира за успостављање система при промени система квалитета

	T	Није препознат довољан интерес код свих запослених за успостављање и функционисање оваквог система
--	---	--

ц) Предлог мера и активности за унапређење система обезбеђења квалитета

- Наставак активности на промовисању политике квалитета на Универзитету
- Дефинисање процедура за проверу система квалитета
- Дефинисање граничних вредности за области за које се квалитет обезбеђује
- Дефинисање корективних мера

д) Показатељи и прилози за стандард 3:

[Прилог 3.1](#) Извод из статута Универзитета у Београду („Гласник Универзитета у Београду“)

[Прилог 3.2](#) Одлука Савета о оснивању Центра за обезбеђење квалитет

[Прилог 3.3](#) Изјава о раду Центра за обезбеђење квалитет

[Прилог 3.4](#) Правилник о раду Центра за обезбеђење квалитета

[Прилог 3.5](#) Списак свих спроведених анкета

[Прилог 3.6](#) Садржај свих спроведених анкета

[Прилог 3.7](#) Документ о анализи резултата анкета и о усвајању корективних и превентивних мера

Стандард 4: Квалитет студијског програма

Стандард 4: Квалитет студијског програма

Квалитет студијског програма обезбеђује се кроз праћење и проверу његових циљева, структуре, радног оптерећења студената, као и кроз осавремењивање садржаја и стално прикупљање информација о квалитету програма од одговарајућих организација из окружења

а) Опис стања, анализа и процена квалитета студијског програма

На Универзитету и чланицама у његовом саставу реализује се укупно 380 студијских програма и то 93 програма основних академских студија, 8 интегрисаних основних и мастер академских студија, 153 мастер академских студија, 31 специјалистичких академских студија и 79 докторских академских студија. Такође, реализује се и 5 програма основних струковних студија и 11 програма специјалистичких струковних студија.

Укупно, на све врсте и нивое студија Универзитета школске 2019/2020. године има акредитованих 29.875 места за студенте, док је укупан број уписаних 20.643. Информације о студијским програмима који се реализују на факултетима и при Универзитету су доступне и кроз [обједињени каталог студијских програма на свим факултетима Универзитета у Београду](#). Каталог је доступан на српском и енглеском језику.

У следећој табели приказан је извод из [Извештаја Универзитетске комисије за упис студената у прву годину студијских програма основних академских, интегрисаних академских и основних струковних студија у школској 2019/2020. години](#), а који се односи на резултате које су постигли кандидати приликом уписа у прву годину.

10 студијских програма

Пријављен највећи број кандидата	Највише бодова – последњи уписан буџетски студент	Највиши просечни број бодова из средње школе	Највиши просечни број бодова на пријемном испиту	Највишим укупним просечним бројем бодова
Психологија	Софтверско инжењерство	Геофизика	Рударско инжењерство	Технолошко инжењерство
Интегрисане студије стоматологије	Туризмологија	Медицина	Технолошко инжењерство	Геофизика
Информатика	Студије науке безбедности	Фармација	Прехрамбена технологија	Прехрамбена технологија
Информациони системи и технологија	Међународне студије	Електротехника и рачунарство	Металуршко инжењерство	Металуршко инжењерство

Менаџмент и организација	Геофизика	Софтверско инжењерство	Агроекономија	Хемија
Медицина	Логопедија	Фармација – медицинска биохемија	Билна производња	Рударско инжењерство
Логопедија	Социјална политика и социјални рад	Информациони системи и технологија	Инжењерски менаџмент	Агроекономија
Софтверско инжењерство	Информационе технологије у машинству	Текстилна технологија	Мелиорација земљишта	Билна производња
Фармација	Фармација	Интегрисане студије стоматологије	Зоотехника	Инжењерски менаџмент
Физичко васпитање и спорт	Медицина	Информатика	Просторно планирање	Медицина

Факултети у саставу Универзитета нису довољно користили могућност да заједнички реализују студијске програме, што би могло да резултира увођењу иновативнијих, савременијих, мултидисциплинарних програма, те тренутно имамо само пет оваквих студијских програма, и то МАС Напредне информационе технологије у дигиталној трансформацији који заједнички организују Електротехнички факултет и Факултет организационих наука, МАС Менаџмент у систему здравствене заштите који заједнички организују Медицински факултет и Факултет организационих наука, МАС Индустрија 4.0 који заједнички организују Математички факултет и Машински факултет, СС Форензика који заједнички организују Факултет за физичку хемију и Факултет безбедности и ДАС Менаџмент здравственог система који заједнички организују Медицински факултет и Факултет организационих наука.

Акредитовани су и заједнички студијски програми које изводи Универзитет у сарадњи са другим универзитетима у земљи и иностранству. Тренутно их има седам и то: заједнички МАС са Универзитетом у Сарајеву Политикологија – регионалне мастер студије мира, заједнички МАС са Универзитетом у Грацу Политикологија – Интердисциплинарне мастер студије југоисточне Европе, заједнички МАС са Универзитетом у Риму „Тор Вергата“ Менаџмент јавних набавки, заједнички МАС са Универзитетом у Новом Пазару и Универзитетом у Новом Саду Мехатроника у медицинској рехабилитацији, заједнички МАС са Универзитетом у Крагујевцу и Универзитетом у Новом Саду Образовне политике, заједнички МАС са Универзитетом у Инзбруку, Универзитетом у Падови, Универзитетом у Риму и Универзитетом у Гетингену Еразмус Мундус заједничке европске мастер

академске студије из астрофизике – Астромундус и заједнички МАС са Универзитетом у Сарајеву Шумарска политика и економика.

Међутим, примећујемо тенденцију да се поједини заједнички студијски програми МАС који се реализују на Студијама при Универзитету, а у сарадњи са страним универзитетима, постепено укидају. Тако, Веће за интердисциплинарне, мултидисциплинарне и трансдисциплинарне студије донело је одлуку којом предлаже укидање студијских програма МАС Мехатроника у медицинској рехабилитацији и МАС Еразмус Мундус заједничке европске мастер академске студије из астрофизике - Астромундус.

Тренутно је на Студијама при Универзитету акредитовано укупно 11 МАС, од којих је један студијски програм акредитован на енглеском, а два студијска програма и на српском и на енглеском језику, као и 5 ДАС, од којих је један акредитован и на српском и на енглеском језику. (**Табела 4.1**). Развој технологије и потреба тржишта за новим занимањима и широким спектром компетенција посебно подстичу развој интердисциплинарних студијских програма. Тако, чак девет мастер програма су акредитовани као ИМТ студије, док су два програма акредитована у ДХ пољу. Такође, треба истаћи да су одређени студијски програми проистекли из одговарајућих Темпус и Еразмус пројеката. На Студијама при Универзитету акредитовано је пет студијских програма ДАС, сви као ИМТ студије.

Неретко препреку акредитовању нових атрактивних студијских програма представљају и високе накнаде за акредитацију, те се факултети опредељују да, уместо доношења новог студијског програма, само изврше измене постојећег или уведу нови модул. Такође, честе су и измене студијских програма које као исход имају стицање новог стручног, академског или научног назива, из којих произилазе предлози измена и допуна Правилника о Листи стручних, академских и научних назива. Наведено представља механизам привлачења студената атрактивним и уско специјализованим називима који могу стећи завршетком конкретног студијског програма. Ово значи да стручни органи Универзитета, Већа групација факултета и Сенат више пута у току периода важења акредитације, а не само кроз припрему за следећи циклус акредитације, имају увид у студијске програме који се реализују на факултетима.

Свакако је потребно побољшати комуникацију између Националног савета за високо образовање и високошколских установа, јер универзитети и факултети не добијају повратне информације о усвојеним/одбијеним изменама Правилника о Листи стручних, академских и научних назива и Правилника о научним, уметничким, односно стручним областима у оквиру образовно-научних, односно образовно-уметничких поља.

Усвајање студијског програма од стране Сената свакако представља једну од значајних интегративних функција Универзитета. Процедура усвајања дефинисана је актима самосталне високошколске установе и то [Правилником о доношењу студијског програма](#). Тренутно је у припреми измена и допуна наведеног Правилника и то имплементирањем одредаба које се тичу укидања студијског програма, у складу са чланом 42 Закона о високом образовању. Уочено је да постоје пропусти у процедури приликом доношења/измена/допуна студијских програма, као и недовољно хармонизовано праћење

њиховог квалитета, те се као исход може јавити неусклађеност са захтевима и стандардима које прописује НАТ (актуелне универзитетске и факултетске процедуре не омогућавају довољно адекватну и правовремену проверу и контролу квалитета и усклађености). Стога, планира се укључивање Одбора за обезбеђење и унапређење квалитета, као и Центра за обезбеђење квалитета у поступак доношења студијских програма, а преко факултетских комисија за обезбеђење и унапређење квалитета. Модалитети укључивања биће накнадно утврђени.

Универзитет има дефинисане процедуре за праћење и анализу реализације студијског програма и успеха студената које спроводе одговарајуће комисије за праћење и унапређење наставе, односно комисије и/или центри за обезбеђење и унапређење квалитета на факултетима. У рад ових тела увек су укључени и студенти који нису увек задовољни начином рада, транспарентношћу активности и закључцима који се доносе, као и реализацијом онога што се уочи као недостатак. С друге стране, студенти, по правилу, нису у довољној мери заинтересовани за активно учешће и посвећен допринос у раду тела чији су чланови. Овом запажању биће посвећено више пажње у будућности и то кроз едукацију студентских представника и подизању свести о значају њиховог већег ангажовања.

Иако је од болоњске реформе високог образовања протекло довољно времена и даље се на појединим студијским програмима поставља питање правилне усклађености европског система преноса бодова са обимом студијских програма и предмета, као и са обавезама студената. Студенти, наставници и комисије за акредитацију и проверу квалитета наставиће заједно рад на изналажењу адекватних решења која ће довести до подизања квалитета студијских програма, а тиме и високог образовања у целини.

Универзитет и факултети у његовом саставу континуирано прате реализацију студијских програма путем анкета, по унапред утврђеној динамици, у зависности од области која се прати. Такође, факултети достављају релативно редовно податке (преко Информационог система Универзитета) о реализацији конкурса и уписима на студијске програме и школске године, податке о оствареном успеху исказаном кроз ЕСПБ бодове, податке о пролазности студената по предметима у оквиру школске године, резултате анкете о студентском вредновању педагошког рада наставника и сл.

2019. године Центар за развој каријере Универзитета спровео је истраживање о праксама за студенте „Потреба, мотивација, ставови и искуства студената и послодаваца”. Истраживање је одговорило на питања чиме послодавци привлаче младе таленте и како организују праксу за студенте, какву праксу би студенти волели да похађају, шта их највише плаши и каквог ментора очекују, те каква су искуства студената са праксама и да ли су њима задовољни.

Универзитет је у оквиру редовне самоевалуације квалитета студијских програма МАС и ДАС Студија при Универзитету анкетирао свршене студенте. Анализа наведених упитника показала је да је већина испитаника у потпуности задовољна квалитетом студијског програма који су похађали као и да су предмети задовољавајуће осмишљени. С друге

стране, нису се увек позитивно изјашњавали о директном оспособљавању за примену нових знања и вештина које стичу.

Такође, спроведена је анкета о задовољству послодаваца стеченим квалификацијама свршених студената МАС Рачунарство у друштвеним наукама и ДАС Историја и филозофија природних наука и технологије. Овај вид анкетирања потребно је додатно разрадити и утврдити његову процедуру, водећи притом рачуна о Закону о заштити података о личности. Како би резултати ових анкета били валидни и употребљиви потребне су почетне, референтне вредности, односно праћење квалитета одређеног студијског програма кроз анкетирање послодаваца је могуће једино уколико се претходно утврди да ли је и на ком радном месту био запослен одређени студент, како би се потом утврдило да ли је и колико завршетак студија утицао на његово запошлење. Све наведено захтева нов приступ у прикупљању података и њиховој анализи.

И даље се може сматрати недостатком недовољно познавање тржишта рада и запошљавање кадрова по завршетку студијских програма. Чини се да и даље не постоји добра повезаност и условљеност уписних квота са брзином запошљавања и потребама тржишта рада. Повољним се могу сматрати примери одређених факултета који су у сарадњи са већим привредним субјектима и јавним предузећима модификовали и ускладили студијске програме са њиховим потребама, односно склопили уговоре о додели стипендија и запошљавању по завршеном студијском програму (нпр. Рударско-геолошки факултет и Електротехнички факултет), али овакви примери су заиста ретки.

Детаљне анализе дате су у оквиру **Прилога 4.1** и **4.2**.

Универзитет улаже напоре у унапређење квалитета студијских програма и кроз деловање [Центра за развој каријере и саветовање студената](#) и то кроз праћење каријера бивших студената, али и истраживања потреба, мотивације, ставова и искустава студената и послодаваца. Циљ оваквих истраживања је упоређивање и извођење закључака за унапређење организације и реализације студијских програма.

S	Опредељење Универзитета да наставу изводи само на акредитованим студијским програмима
W	Недовољно дефинисани начини измене студијских програма у обиму који не захтева нову акредитацију
O	Усаглашеност студијских програма са програмима различитих европских универзитета
T	Факултети нису усмерени ка акредитацији студијских програма код међународних акредитационих тела

б) SWOT анализа

Елементи анализе		
Циљеви студијских програма и њихова усклађеност са исходима учења	S	Јасна дефинисаност студијских програма
	W	Неусклађеност циљева студијских програма потреба тржишта
	O	Редовно и систематско проверавање циљева студијских програма
	T	Инертност стручних и професионалних институција
Методѐ наставѐ оријентисанѐ ка исходу учења	S	Јасна дефинисаност методѐ наставѐ
	W	Недовољна примѐна савремених наставних методѐ
	O	Подстицање континуираног усавршавање наставног кадра кроз одговарајуће програме надлежног министарства
	T	Финансијско ограничавање од стране државних институција
Систѐм оцењивања заснован на мерењу исхода учења	S	Јасно дефинисан систем оцењивања
	W	Систѐм оцењивања није једнообразан
	O	Адекватан начин стицања очекиваних компетенција
	T	Формалистичко наметање система оцењивања преко регулаторних механизма
Усаглашеност ЕСПБ оптерећења са активностима учења потребним за достизање очекиваних исхода учења	S	Врши се анализа ЕСПБ оптерећења
	W	Неадекватна расподела ЕСПБ поена према предметима
	O	Усаглашавање ЕСПБ са активностима учења/Систѐм контроле капацитета у реализацији путем евалуације наставѐ
	T	Губитак студената услед неусаглашености ЕПСБ оптерећења са активностима учења
Међусобна усаглашеност исхода учења и	S	Дефинисанѐ очекиванѐ компетенције и исходи учења на нивоу студијских програма

очекиваних компетенција базираних на дескрипторима квалификација одређеног циклуса образовања	W	Стечена звања често не одговарају очекиваним компетенцијама
	O	Увођење обавезе исхода учења по јединственој методологији
	T	Недовољна препознатост стечених компетенција на тржишту рада
Поступци праћења квалитета студијских програма	S	Поступци праћења су дефинисани и редовно се спроводе
	W	Отпор појединих наставника према контроли квалитета њиховог рада
	O	Мере за побољшање квалитета у складу са резултатима
	T	Праћење квалитета се посматра као формалност
Повратне информације из праксе о свршеним студентима и њиховим компетенцијама	S	Механизми каријерног вођења студената
	W	Не постоји континуитет у праћењу кадра
	O	Боља сарадња са тржиштем рада
	T	Недовољна комуникација између професионалних и образовних институција
Континуално осавремењивање студијских програма	S	Координисан рад Одбора за обезбеђење и унапређење квалитета и Центра за обезбеђење квалитета
	W	Тромост у структурним изменама студијских програма
	O	Праћење трендова студијских програма водећих универзитета
	T	Финансијско ограничавање од стране државних институција

ц) Предлог мера и активности за унапређење квалитета студијског програма

- Треба наставити са процесом уједначавања начина поступања и процедура код доношења студијског програма, акредитацији, изменама студијског програма у обиму који не захтева акредитацију.
- Потребно је дефинисати обавезу и начин континуираног усаглашавања студијског програма са новим научним и стручним сазнањима и доктринама,

али и са резултатима сопствене анализе реализације, квалитета студијског програма, успешности студирања и сл.

- Потребно је и даље радити на јасном дефинисању циљева и исхода студијских програма у складу са прихваћеним оквирима квалификације за сваки степен образовања.
- Потребно је за сваки студијски програм утврдити његово језгро, односно основни обим знања и вештина, квалификација и компетенција за звања која школује факултет и Универзитет, као и неопходне предмете којима се она стичу.
- Потребно је даље развијати међуфакултетске, међууниверзитетске и нарочито међународне контакте са високошколским установама у циљу одабира стратешких партнера за развој заједничких студијских програма, нарочито у оквиру другог и трећег циклуса образовања.
- Потребно је урадити анализу потреба за развојем студијских програма на даљину, као и студијских програма који се изводе на страним језицима, а у складу са интересовањем и потребама.
- Потребно је боље дефинисати методологију процењивања квалитета студијског програма, реализације и успешности студирања (сетови података, начин обраде и прикупљања)
- Неопходно је остварити бољи контакт са тржиштем рада и послодавцима у смислу добијања информације о квалитету кадрова које школујемо и њихове усклађености са потребама тржишта рада (посредно информације о квалитету студијског програма), запошљавању кадрова које школујемо (због одређивања уписних квота).
- У наредном периоду неопходно је ојачати активности Центра за развој каријере и саветовање студената

д) Показатељи и прилози за стандард 4:

Прилог 4.1 Анализа упитника за евалуацију студијских програма мастер и докторских академских Студија при Универзитету коју су попуњавали свршени студенти

Прилог 4.2 Анализа упитника о задовољству послодаваца стеченим квалификацијама својих запослених - свршених студената Студија при Универзитету

Табела 4.1 Листа свих студијских програма који су акредитовани на Универзитету у Београду - Студије при универзитету

Табела 4.2 Број и проценат дипломираних студената (у односу на број уписаних) у претходне 3 школске године у оквиру акредитованих студијских програма

Табела 4.3 Просечно трајање студија у претходне 3 школске године

Стандард 5: Квалитет наставног процеса

Стандард 5: Квалитет наставног процеса

Квалитет наставног процеса обезбеђује се кроз интерактивност наставе, укључивање примера у наставу, професионални рад наставника и сарадника, доношење и поштовање планова рада по предметима, као и праћење квалитета наставе и предузимање потребних мера у случају када се утврди да квалитет наставе није на одговарајућем нивоу

а) Опис стања, анализа и процена квалитета наставног процеса

Пандемија вируса *COVID-19* приморала је све факултете у марту месецу пређу на одржавање наставе на даљину. Сви факултети били су у обавези да једном седмично подносе извештаје о раду Универзитету, како би обједињени извештај био упућиван Министарству просвете, науке и технолошког развоја.

У складу са Одлуком о увођењу ванредног стања од 15. марта 2020. године и одговарајућим мерама надлежних јавних власти усвојеним од тог датума, факултети и институти у саставу Универзитета предузели су хитне кораке у правцу организовања наставе (предавања и вежби) и консултовања *електронским путем*, као и достављања материјала за наставу у истој форми. Одложени су до даљњег испитни рокови и предиспитне обавезе, као и планирани научни скупови и конгреси студената. Обустављени су сви програми мобилности.

Према искуствима размењеним на електронској седници проректора за наставу и продекана за наставу, одржаној 24. марта, значајан број наставника и сарадника успешно је прешао на нови вид наставе и комуникације са студентима на свим нивоима студија и са другим наставницима и сарадницима. Општи утисак наставника био је да студенти редовније прате електронска него редовна предавања.

Теоријска настава. На факултетима у саставу Универзитета теоријска настава на свим нивоима студија одвијала се путем широког спектра аудио- и видео-конференцијских платформи, у терминима који су утврђени распоредом наставе. На интернет страницама факултета доступни су били наставни материјали, попут презентације, аудио-снимака, упутстава за вежбе и делова уџбеника. Наставници и сарадници били су углавном доступни студентима преко електронске поште, мобилних телефона и одговарајућих платформи. На једном броју факултета шефови катедри били су у обавези да подносе деканима извештаје о начинима извођења наставе.

Колоквијуми. На једном броју факултета одржавани су колоквијуми на даљину (у мањем броју предмета). Припремани су и допуњени распореди одржавања колоквијума, у сврху спречавања преоптерећења доступних платформи и потенцијалног оштећења ИТ система и организоване обуке наставника и сарадника за реализацију колоквијума на даљину.

Припрема пријемних испита. Неки од факултета организовали су и бесплатну *online* наставу у сврху припреме полагања пријемног испита.

Настава је организована преко следећих платформи: *Moodle* (укључујући *E-Learning* платформу Рачунарског центра УБ), *Skype*, *Wordpress*, *ZOOM*, *G Suite for Education*, *Microsoft Office 365*, *Blackboard*, *Canvas*, *Google Classroom*, *Microsoft Teams*. За консултације су се користили, поред *e-maila* или *Skype-a*, још и: *Cisco Webex*, *Webex*, *G-meet*, *Big Blue*, *FB live* и *Button*.

Одређени проблеми јавили су се у погледу ограничене расположивости бесплатних платформи за наставу на даљину, као и у погледу доступности интернета.

Лабораторијске и експерименталне вежбе (као и експериментални рад), због њихових специфичности, нису могли да буду организовани. Факултети су, након окончања ванредног стања успели да надокнаде вежбе и предавања, као и да одрже све планиране испитне рокове. Позитивни ефекти исказани су кроз убрзану дигитализацију као начина комуникације и рада студената, наставног и ненаставног особља.

У заједничкој организацији Универзитета и Конференције универзитета Србије 7. јула 2020. године одржан је симпозијум „Искуства у онлајн настави на универзитетима у Србији 2020. године“. Учесници симпозијума имали су прилике да изнесу своја искуства у настави на даљину, према унапред утврђеној агенди, а сви који нису били у могућности да уживо испрате програм могли су то учинити путем видео линка.

Неопходан предуслов за спровођење наставног процеса је благовремено усвојен план извођења наставе и испитних рокова. Факултети, на седници наставно-научног већа, усвајају календар наставе на почетку школске године, за зимски семестар или целу годину. Календар наставе обухвата информације о радним данима, празницима и нерадним данима, колоквијумским недељама и планираном времену одржавања испитних рокова. (**Прилог 5.1** и **Прилог 5.1а**).

Други документ, значајан за реализацију наставног процеса, јесте план и распоред одржавања наставе (теоријске, практичне, семинара) по данима, недељама, месецима. Овај документ садржи и податке о простору у коме се поједине активности одвијају.

Трећи сет докумената су распореди студената по групама, најчешће за потребе практичне наставе. Сва три документа, углавном, су доступна на сајтовима факултета. Документи су усклађени са просторним и организационим могућностима факултета, као и са потребама студената. Факултети воде рачуна да распоред омогући студентима да буду присутни и на теоријској и на практичној настави. Индивидуални распореди за студенте, када је то потребно, праве се у сарадњи са продеканима. Закључци о редовном одржавању наставе, поштовању усвојеног календара и поштовању наставних обавеза, у већини случајева, су саставни део годишњих извештаја о раду који се усвајају на крају године.

Универзитет у Београду од 2014. године учествује у пројекту *Training & Research for Academic Newcomers (TRAIN)* који је покренут и финансиран од стране Фондације Краља Бодуена (**Прилог 5.2**). Пројекат подразумева развој програма обуке и држање тренинга за академско особље на четири универзитета са Западног Балкана (Универзитет у Београду, Универзитет у Новом Саду, Универзитет у Сарајеву и Универзитет у

Подгорици). Поред ових универзитета у развоју и имплементацији пројекта укључени су и страни партнери и то: Универзитет у Генту, Универзитет у Кенту, Упсала Универзитет, Сапиенца Универзитет у Риму, *UP Transfer GmbH*, Сантандер Група и Фондација Краља Бодуена.

За потребе унапређења рада креирана је *Moodle* платформа, која истовремено представља и веб презентацију програма. Обука траје две радне недеље и нуди седам различитих модула. Сваки модул се одржава једном до два пута у семестру, а групе се формирају са по највише 25 полазника. До сада је успешно организовано четрнаест итерација програма, са укупно 463 полазника, од којих је чак 276 стекло право на сертификат.

За поједине факултете, као специфичан проблем јавља се недостатак адекватног простора за реализацију теоријске наставе за мање групе студената, у складу са захтевима стандарда акредитације. Са друге стране, управо рад у малим групама омогућава подстицање креативности студената и интерактивности на предавањима. Свакако је и даље велики број студената недовољно припремљен и заинтересован за овај вид наставе. Такође, свест студената о неопходности и значају редовног похађања наставе није довољно развијена.

Пракса, као сегмент наставног процеса сада је боље дефинисана и организована, пре свега кроз дефинисање предуслова за одабир и формално именовање наставних база и ментора за координацију стручних пракси. Већина факултета сарађује са бројним установама и компанијама из свог професионалног и стручног окружења, што омогућава организовање практичног рада али и обављање стручних пракси.

Универзитет обезбеђује студентима учешће у оцењивању и осигурању квалитета студијских програма, те је, у оквиру редовног праћења квалитета наставног процеса, спроведен Упитник за процену квалитета студијских програма за студенте мастер и докторских студија који је обухватио оцену наставног процеса на Студијама при Универзитету.

Студенти мастер академских студија на Студијама при Универзитету (узорак 89 студената), у оквиру овог упитника оцењивали су студијски програм који похађају. За анализу добијених података коришћен је квалитативни метод анализе (четворостепена скала) и то тако што оцена 1 представља најнижу оцену, а оцена 4 највишу. Укупно 39,3% испитаних студената оценило је мастер академске студије оценом 3 (у довољној мери задовољавајућа оцена), док је 38,2% испитаних студената дало оцену 4 (у потпуности задовољавајућа оцена) (**Прилог 3** и **Прилог 5.4.1**).

Студенти докторских академских студија на Студијама при Универзитету (узорак 29 студената), у оквиру овог упитника оцењивали су студијски програм који похађају. За анализу добијених података коришћен је квалитативни метод анализе (четворостепена скала) и то тако што оцена 1 представља најнижу оцену, а оцена 4 највишу. Укупно 44,8% испитаних студената оценило је докторске академске студије оценом 3 (у довољној мери

задовољавајућа оцена), док је 24,1% испитаних студената дало оцену 4 (у потпуности задовољавајућа оцена). (Прилог 3а и Прилог 5.4.2)

Универзитетски Центар за развој каријере и саветовање студената пружа подршку студентима и дипломцима у развоју знања и вештина које ће им бити од значаја при запошљавању или даљем образовању и повезује академску и пословну заједницу. Тако, Центар нуди бројне програме стручних пракси у сарадњи са органима јавне власти али и познатим приватним компанијама, као што су Телеком и Нестле.

Студентима је потребан развој практичних вештина и способности ради њихове боље припреме за тржиште рада које се убрзано мења. Центар је на располагању студентима како би им помогао да развију вештине и стекну сазнања од значаја за рад и запошљавање, да стекну радно искуство током студија и упознају се са пословним светом и његовим правилима, али и да науче да конструктивно размишљају о датим могућностима. Центар промовише студенте и дипломце Универзитета као будуће експерте у различитим областима рада и Универзитет у Београду као водећу институцију за високо образовање у региону.

Такође, Универзитет је у септембру 2020. године потписао споразум са Националном алијансом за локални економски развој (НАЛЕД) чиме је постао њен почасни члан. Овим је отворена могућност за успостављање брзе стручних пракси која ће омогућити студентима да стекну прва пословна искуства у више од 300 мултинационалних и домаћих компанија, локалних самоуправа и организација цивилног друштва које НАЛЕД окупља у чланству и на тај начин повећају своје шансе да се запосле у струци.

Универзитет и факултети систематски прате и оцењују квалитет наставе на појединачним предметима и студијским програмима у целини, предузимају корективне мере за унапређење наставног процеса кроз активност комисија за праћење и унапређење квалитета наставе. Заједно са представницима студената, комисије прикупљају податке и анализирају успешност студената и наставног процеса, те врше корекције и измене појединих предмета (однос предиспитних и испитних обавеза, измена литературе, начин извођења провере знања и сл.) и студијских програма. Такође, Одбор за обезбеђење и унапређење квалитета и Центар за обезбеђење квалитета Универзитета, заједно са одговарајућим телима факултета, улажу напоре да у потпуности успоставе систем прикупљања релевантних података, на основу којих ће бити анализиран и процењиван достигнути квалитет у различитим стандардима/областима обезбеђења квалитета.

Нова парадигма образовања заснована је на интерактивном наставном процесу, подстицању креативности и самосталности у учењу и примени стечених знања, као и на увођењу студентске праксе као обавезног елемента студијског програма. Међутим, иако је све ово препознато као потреба, и даље многи факултети нису успели да се на довољно добар начин прилагоде наведеним захтевима. Исто се може закључити и на основу одговора студената и дипломираних студената у анкетама које се спроводе на факултетима и Студијама при Универзитету. Свакако се и даље мора инсистирати на активној настави и обуци, пре свега младих, наставника и повећању њихових

компетенција и оспособљавању за интерактивну наставу, правилан приступ припреми испита, провери и процени стечених знања студената, као и практичној примени усвојених знања.

S	Дефинисане методе праћења, оцењивања и унапређења квалитета наставног процеса
W	Неуједначеност критеријума за праћење наставног процеса на свим факултетима
O	Мере за поодизање свести запослених у правцу правилног приступа наставном процесу
T	Легислативне и финансијске препреке за укључивање професионалаца из праксе у наставни процес

б) SWOT анализа

Елементи анализе		
Професионалност и компетентност наставника и сарадника	S	Дефинисане процедуре и критеријуми за стицање звања професора
	W	Није припремљена стратегија за систематично унапређење компетенција наставника
	O	Презицирање правила и критеријума за избор наставника и сарадника
	T	Незаинтересованост појединца да се подреде интересима боље организације наставног процеса
Усаглашеност плана и распореда наставе са потребама студената	S	Термини су усклађени са унапред дефинисаним календаром
	W	Велике паузе између предавања у распореду наставе у појединим случајевима
	O	Мере за усаглашавање распореда наставе са факултетским обавезама студената
	T	Ванредно увођење додатних испитних рокова
Интерактивно учешће студената у наставном процесу	S	Подстицање студената на самостално размишљање о предмету учења
	W	Не примењују сви предавачи овакав начин наставног процеса

	O	Шанса за примену добрих пракси са других универзитета како би се повећала заинтересованост студената
	T	Недовољна оспособљеност факултета за активни приступ наставном процесу
Доступност информација о терминима и правилима реализације наставе	S	Јасна дефинисаност и доступност распореда на сајтовима факултета
	W	Неблаговремено информисање о променама термина
	O	Велика заступљеност информационо-комуникационих технологија међу студентима
	T	Недовољна информисаност студентске службе и информатичке службе од стране професора и катедри
Систематско праћење квалитета наставе - корективне мере	S	Дефинисане су процедура за праћење и анализу квалитета наставе
	W	Непостојање јединственог решења за систематско праћење квалитета наставе за све саставне делове Универзитета
	O	Боља дефинисаност начина прикупљања и обраде података за праћење квалитета наставе
	T	Недовољна посвећеност континуалном праћењу квалитета реализације наставе

ц) Предлог мера и активности за унапређење квалитета наставног процеса

- Потребно је унапредити постојеће и увести нове анкете за праћење и процену квалитета студијских програма/ предмета и наставног процеса на нивоу Универзитета
- Неопходно је дефинисати и спровести одговарајуће корективне мере због лоше реализације или награђивање за квалитетно реализовану наставу на појединачним предметима које треба да буду резултат анкетирања.
- Доношење стратегије о наставничким компетенцијама за наставнике и сараднике Универзитета
 - Дефинисање минималних наставничких компетенција за избор и напредовање наставника на Универзитету у Београду (кроз допуну Критеријума о минималним условима за избор наставника на Универзитету у Београду)

- Дефинисање и обезбеђивање начина за стицање и унапређивање наставничких компетенција
- Сагледавање потребе и могућности реорганизације постојећег простора Универзитета и факултета у његовом саставу и дефинисање средстава неопходних за обезбеђење простора за извођење активног наставног процеса и процеса учења у складу са стандардима акредитације.

д) Показатељи и прилози за стандард 5:

[Прилог 5.1](#) Школска година - Извод из Статута Универзитета у Београду

[Прилог 5.1a](#) Универзитет у Београду, Студије при Универзитету - План организације извођења наставе и испитних рокова у школској 2019/2020. години

[Прилог 5.2](#) Пример за нове активности на унапређењу наставничких компетенција у оквиру Универзитета у Београду - Пројекат *Training & Research for Academic Newcomers-TRAIN*

[Прилог 5.3](#) Анализе резултата упитника за процену квалитета мастер академских студија на Студијама при Универзитету у Београду

[Прилог 5.3a](#) Анализе резултата упитника за процену квалитета докторских академских студија на Студијама при Универзитету у Београду

[Прилог 5.4.1](#) Збирна анализа мастер студијских програма на Студијама при Универзитету

[Прилог 5.4.2](#) Збирна анализа докторских студијских програма на Студијама при Универзитету

Стандард 6: Квалитет научноистраживачког, уметничког и стручног рада

Стандард 6: Квалитет научноистраживачког, уметничког и стручног рада

Високошколска установа непрекидно ради на подстицању, обезбеђењу услова, праћењу и провери резултата научноистраживачког, уметничког и стручног рада и на њиховом укључивању у наставни процес.

а) Опис стања, анализа и процена квалитета научноистраживачког, уметничког и стручног рада

Универзитет је акредитован као научноистраживачка организација 2016. године. Сви факултети и институти у саставу Универзитета одржали су и обновили акредитацију за научноистраживачки рад и потписали уговоре о институционалном финансирању према новом моделу финансирања науке од 2020. године. Факултети, без изузетка, реализују акредитоване студијске програме докторских академских студија (ДАС), самостално или кроз сарадњу са научним институтима. Велики број студената докторских студија укључен је у рад националних пројеката, као и у научноистраживачки рад факултета и института. Такође, студенти студијских програма ДАС бирају се у асистентска звања и представљају основ будућег наставног кадра на Универзитету.

Сваке године Универзитет у Београду доставља податке организацијама које рангирају универзитете у Свету. Развојем Информационог система Универзитета (ИСУ), а посебно његовим редовнијим пуњењем подацима из информационих система факултета и института у саставу Универзитета, стекли су се услови за разраду процедуре која ће прикупљање и генерисање података учинити једноставнијим.

Систематско прикупљање података на основу кључних индикатора перформанси које су дефинисале међународне организације које се баве академским рангирањем на Универзитету се врши сваке године, и то у складу са начином и са динамиком коју те организације прописују својом методологијом.

Индикаторе везане за рад Универзитета аутоматизовано прикупљају [Academic Ranking of World Universities](#) („Шангајска листа“), [CWTS Leiden Ranking](#) и [Ranking Web of Universities](#).

Универзитет је 2012. године био уврштен у 500 најбољих универзитета на „Шангајској листи“, 2013. је напредовао у најбољих 400 универзитета, док је 2016. и 2017. био пласиран међу првих 300 универзитета. У претходне две године, 2018. и 2019. позиција Универзитета се стабилизовала између 401-500 места.

Performance in Academic Ranking of World Universities

ARWU	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Institutional Ranking	/	/	/	/	/	/	/	/	/	401-500	301-400	301-400	301-400	201-300	201-300	301-400	401-500	401-500

Универзитет систематски прати, прикупља и припрема податке везане за индикаторе које су прописали [Times Higher Education World University Rankings](#), [QS World University Rankings](#), [U-Multirank](#) и [RankPro World university rankings](#).

Рангирање на основу кључних индикатора перформанси, и то од екстерних, иностраних организација, Универзитету служи за вредновање квалитета рада, и то на начин који је лако доступан јавности и транспарентан. Мерење квалитета Универзитета се у овим случајевима не односи на испуњавање минималних, унапред постављених стандарда, већ дају увид у релативну позицију Универзитета у односу на референтне светски афирмисане, престижне универзитете.

Универзитет настоји да пажљиво користи рангирање као алат за вредновање својих активности, свестан чињенице да различите методологије рангирања нису увек усклађене с његовим циљевима и задацима. Таквом настојању веома доприноси сарадња Универзитета са другим високошколским установама, као што је чланство у европској академској мрежи *CESAER*, чија радна група *Task Force Benchmark* активно доприноси дефинисању нове генерације индикатора перформанси у високом образовању.

Ако се имају у виду проблеми са финансирањем науке и научноистраживачких организација у Републици Србији (издвајања мања од 0,3% БНД), нови Закон о науци и истраживањима и Закон о фонду за науку, реорганизација и прелазак на институционално финансирање, међународно академско рангирање Универзитета је веома добро.

Такође, веома је значајно и то да је [Универзитет у јуну 2020. године потврдио своју позицију у рангирањима у категорији научних области](#) - *ShanghaiRanking's Global Ranking*

of Academic Subjects 2019, високо се рангирајући у 12 научних области од укупно 54 у којима су светски универзитети рангирани. Последњих година, уочен је напредак у свим областима, укључујући и друштвено-хуманистичке науке.

Стручна служба Ректората пружа подршку наставницима и истраживачима приликом пријаве пројеката, кроз помоћ у прикупљању потребне документације, припреме предлога, проналажењу партнера, као и у комуникацији са међународним телима. Уобичајено је да се на Универзитету организују Инфо дани програма Хоризонт 2020, а за младе истраживаче је марта 2019. организована радионица за припрему предлога пројеката за *European Research Council (ERC)* позиве. Универзитет снажно подржава конкурисање за међународне позиве за научне пројекте, а посебно на оне које расписује Европска Комисија у оквиру *H2020*, као и на *ERC* пројекте. Као посебан успех, последњих година, издвајају се два престижна *ERC* пројекта која су добили наши истраживачи: др Софија Стефановић, физички антрополог са Одељења за археологију на Филозофском факултету *BIRTH: Births, mothers and babies: prehistoric fertility in the Balkans between 10000-5000 BC* (2014. године) и др Магдалени Ђорђевић са Института за физику у Београду за истраживање кварк-глуонске плазме (2016. године). Кроз различите активности проректора за науку и проректора за међународну и међууниверзитетску сарадњу прати се и промовише сарадња у области науке. Тако, Универзитет учествује у преко 150 *COST* акција (*European Co-Operation in the Field of Scientific and Technical Research*) и у реализацији 108 *H2020* пројекта. Запослени у Ректорату, и то пре свега запослени у Рачунарском центру Универзитета (РЦУБ), учествују на осам *H2020* пројеката који се, већином, односе на унапређење и усаглашавање постојеће инфраструктуре (**Табела 6.2**).

Број објављених радова наставника, сарадника и истраживача на Универзитету у целини (по категоријама) детаљно је представљен у **Табели 6.3**. Уочава се стабилан пораст броја радова сваке године. За последње три године, по *Web of Science*, са афилијацијом Универзитета објављено је око 12.000 радова (**Табела 6.4**), тако да се просечан број објављених радова у међународно препознатим часописима приближио на један рад по наставнику (**Табела 6.4а**). Многи појединци, али и чланице Универзитета, освојили су награде и бројна признања за резултате остварене у научноистраживачкој делатности (**Прилог 6.1**).

Такође, треба напоменути да су наставници, истраживачи и други запослени на Универзитету активно учествовали у јавним расправама о новом Закону о науци и истраживањима (2019), а иницирали су и доношење Платформа за отворену науку Републике Србије (2018). Универзитет је своју Платформу за отворену науку донео марта 2019. године, уз учешће представника свих научних области. Детаљне информације на тему покрета отворене науке на Универзитету доступне су на сајту Универзитета.

У оквиру Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“ формиран је Дигитални репозиторијум Универзитета у Београду – РНАИДРА, са делом који се односи на репозиторијум одбрањених докторских дисертација (Е-тезе Универзитет). Значајан број факултета је формирао своје репозиторијуме и на тај начин омогућио отворен приступ

результатима истраживања која спроводе. Веома је важно и то што је у августу 2020. године усвојен План усавршавања научног подмлатка (**Прилог 6.2**).

У пролеће 2019. рађено је опсежно испитивање висине трошкова које истраживачи плаћају за АПС (*Article Processing Charges*) и закључено је да већина њих наведене трошкове плаћа из сопствених средстава, што се посебно односи на оне који учествују само на домаћим пројектима. Наведено истраживање имало је за резултат закључивање уговора са издавачем *Multidisciplinary Digital Publishing Institute* (MDPI), који је омогућио да сви истраживачи са [Универзитета остваре попуст](#) од 25%. Треба истаћи да се и у оваквим активностима огледа интегративна функција Универзитета.

Значајан напредак у научноистраживачком раду, уско је повезан и са условима и критеријумима за избор наставника и сарадника на факултетима Универзитета. Више од 10 година, Правилником о минималним условима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду (**Прилог 7.1**) дефинисани су минимални критеријуми у области наставе, науке, стручних активности и сл., који су усклађени са Законом и стандардима Националног савета за високо образовање. Поједини факултети имају захтевније критеријуме у односу на минималне, док поједина Већа научних области предлажу измене постојећих критеријума у сегменту резултата научноистраживачког рада. Важна одлука била је и да се научни допринос докторских дисертација провери, пре саме одбране, радом објављеним у индексираним часописима. На нивоу целог Универзитета установљена је пракса обавезног објављивања минимум једног рада са резултатима из дисертације, док факултети могу имати и другачије критеријуме (већи број радова, дефинисану категорију часописа, условљен импакт фактор...). Такође, треба рећи да је и ресорно министарство помогло универзитетима да сви радови морају имати тачне афилијације аутора и захвалнице које садрже податке о ознакама националних пројеката. Све ово је допринело већој видљивости Универзитета и повећању броја и квалитета научних радова. Овакав приступ резултирао је и чињеницом да наставници, сарадници и истраживачи - запослени на факултетима и институтима Универзитета - не наилазе на проблеме у испуњавању захтева за менторе који су дефинисани стандардима акредитације.

Наставници који учествују у реализацији студијских програма Студија при Универзитету координатори су девет домаћих и једног међународног пројекта (**Табела 6.1**). Велики број ових наставника испуњава услове да буду ментори (**Табели 6.6**). На пет студијских програма ДАС који се реализују у оквиру Студија при Универзитету, у претходне три године одбрањено је девет докторских дисертација (**Табела 6.5**),

Треба рећи да се, последњих година, значајна пажња поклања и иновацијама, као и сарадњи са привредом и приступању дигиталног платформи за Индустрију 4.0. Најважнију улогу у овој области има [Центар за трансфер технологије Универзитета у Београду](#) који обезбеђује подршку за појединце и установе који се баве иновационом делатношћу (организација информативних догађаја, давање савета појединцима и институцијама, остваривање заштите права интелектуалне својине итд.). Девет чланица Универзитета је основало своје иновационе центре.

Стручне, професионалне активности, углавном се обављају на факултетима и институтима у смислу пружања експертских услуга трећим лицима - експертски извештаји, вештачења, контроле квалитета и исправности, припреме анализа, извештаја, елабората, студија изводљивости и сл. У оквиру већег броја факултета организоване су лабораторије и институти који су обављају комерцијалне послове везане за професионалну делатност.

S	Стабилан тренд раста објављених радова на Web of Science
W	Недовољно искоришћење укупног потенцијала чланица Универзитета Недовољно интересовање за иновациону делатност
O	Координација рада и заједнички наступ са иностраним партнерима на пројектима у оквиру Horizon Europe програма
T	Побољшан, али још увек недовољно оперативан национални информациони систем (јединствени регистар истраживача, итд)

б) SWOT анализа

Елементи анализе		
Усаглашавање образовног, научно-истраживачког и стручног рада	S	Неки делови научноистраживачког и стручног рада се укључују у наставни процес
	W	Не постоји систематски приступ у усаглашавању
	O	Усаглашавање научноистраживачких садржаја са потребама наставе у оквиру међународне сарадње
	T	Недовољно препознавање повезаности наставе и истраживања у законским прописима
Перманентност научног истраживања и међународне сарадње	S	Чланице Универзитета су редовни партнери на међународним пројектима
	W	Мали број пројеката у којима учествује Универзитет са више чланица

	O	Јачање билатералне сарадње чланица Универзитета са страним партнерима након завршених научноистраживачких пројеката
	T	Мањак финансијских средстава за рад одговарајућих служби
Праћење и оцењивање квалитета НИ рада наставника и сарадника	S	Услови напредовања обезбеђују праћење рада наставника и сарадника
	W	Нема годишњег оцењивања рада запослених
	O	Проширивање критеријума за евалуацију научноистраживачког рада наставника
	T	Библиометријски критеријуми везани за финансијске интересе великих међународних издавача
Усаглашавање садржаја са стратешким опредељењима на нивоу Универзитета, земље и окружења	S	Садржаји научноистраживачких пројеката су усаглашени са стратешким опредељењем Универзитета, земље и окружења
	W	Недовољна усаглашеност чланица Универзитета
	O	Усаглашавање са европским препорукама
	T	Недовољна финансијска стимулација усмерених истраживања
Активно укључивање резултата истраживања у наставни процес	S	Делови резултата истраживања се уграђују у наставне програме на ДС
	W	Неусаглашеност уграђеног садржаја у реалне циљеве предмета
	O	Боља сарадња Универзитета и привреде
	T	Недовољни подстицаји са националног нивоа укључивања истраживача у иновациону делатност
	S	Осавремењивање наставног процеса

Подстицање НИ активности наставника и сарадника, укључујући и публикување резултата	W	Недовољна мотивисаност за публикување истраживачких података у отвореном приступу
	O	Прецизнији национални услови за напредовање наставника
	T	Монополна позиција појединих међународних академских издавача и смањена могућност публикувања у најквалитетнијим часописима
Издавачка делатност	S	Универзитет издаје публикације, подржава и промовише издавачку делатност чланица
	W	Не постоји стратегија издавачке делатности
	O	Боља јавна препознатост значаја академске издавачке делатности
	T	Отежани тржишни услови за континуитет издавачке делатности

ц) Предлог мера и активности за унапређење квалитета научноистраживачког, уметничког и стручног рада

- Унапређење информационог система Универзитета и њених чланица
- Дефинисати правила о награђивању истраживача који публикују своје истраживачке податке у отвореном приступу
- Боља координација и сарадња између чланица Универзитета у научним и стручним пословима
- Подстицање иновационе делатности на Универзитету

д) Показатељи и прилози за стандард 6:

Прилог 6.1 Списак награда и признања наставника, сарадника и студената за остварене резултате у научноистраживачком раду на Универзитету у Београду

Прилог 6.2 План усавршавања научног подмлатка на Универзитету у Београду

Прилог 6.3 Однос броја наставника који су руководиоци на пројектима у односу на укупан број наставника на Студијама при Универзитету

Табела 6.1 Назив и број текућих научноистраживачких пројеката чији су руководиоци наставници на Студијама при Универзитету

Табела 6.2 Листа сарадника на Универзитету у Београду укључених у научноистраживачке и стручне пројекте који се тренутно реализују само на Универзитету у Београду - Ректорат

Табела 6.3 Збирни преглед научноистраживачких, уметничких и стручних резултата у претходној календарској години на Универзитету у Београду

Табела 6.4 Списак SCI/SSCI - индексираних радова по годинама за претходни трогодишњи период

Табела 6.4a Однос броја WoS*-индексираних радова у односу на укупан број наставника и сарадника на Универзитету у Београду

Табела 6.5 Листа одбрањених докторских дисертација на Студијама при универзитету у претходне три школске године са резултатима који су објављени или прихваћени за објављивање

Табела 6.6 Листа ментора према тренутно важећим стандардима који се односи на испуњеност услова за менторе у оквиру образовно-научног поља (Студије при универзитету)

Стандард 7: Квалитет наставника и сарадника

Стандард 7: Квалитет наставника и сарадника

Квалитет наставника и сарадника обезбеђује се пажљивим планирањем и избором на основу јавног поступка, стварањем услова за перманентну едукацију и развој наставника и сарадника и провером квалитета њиховог рада у настави.

а) Опис стања, анализа и процена квалитета наставника и сарадника

Током школске 2019/2020. године на Универзитету је, са пуним радним временом, било запослено укупно 3470 наставника, од којих су 1371 редовни професори, 943 ванредни професори и 1101 доценти (**Табела 7.1**). Укупно је запослено 866 сарадника, од којих су 607 асистенти, 110 сарадници у настави и 35 асистенти са докторатом (**Табела 7.2**). На нашем Универзитету запослено је више од 26 чланова Српске академије науке и уметности (САНУ), најмање 10 чланова престижних иностраних академија, а преко 350 наставника су и чланови међународних професионалних и научних удружења.

Када се говори о извођењу наставе на Студијама при Универзитету, за реализацију 11 студијских програма МАС и 5 студијских програма ДАС, ангажовано је укупно 236 наставника из различитих ужих научних, односно стручних области. Углавном су то наставници бирани и стално запослени на факултетима Универзитета. У реализацији Студија при Универзитета учествују и истраживачи бирани у научна звања. Њихово ангажовање у наставном процесу усаглашено је са Законом, Статутом и другим актима Универзитета. Сви наставници на Студијама при Универзитету ангажовани су у допунском раду.

Избор наставника једна је од интегративних функција Универзитета. Избор у звање доцента, ванредног и редовног професора врши се у складу са Законом којим су прописани општи услови за избор, у складу са Статутом и Правилником о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета (**Прилог 7.1** и **Прилог 7.1а**), којим је уређен начин и поступак избора у звање. Стандарди и критеријуми који се користе приликом самог избора ближе су дефинисани, у зависности од научног поља, Правилником о минималним условима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду (**Прилог 7.2**). Први пут су минимални критеријуми за изборе наставника на Универзитету усвојени 2009. године, у складу са тада важећим Законом о високом образовању из 2005. године, као једна од интегративних функција Универзитета. И поред одређених проблема у примени ипак се ова одлука има сматрати једном од најважнијих у протеклом периоду. Па тако, да би изборни процес био уједначен за све чланице и усклађен са актима државе и установе, Универзитет је морао да усвоји посебне листе часописа који су од значаја за одређени факултет или групацију факултета. Национални савет за високо образовање је требало да припреми ове листе које би биле обавезујуће за све високошколске установе у Србији, али се то није десило ни до данас. Увођење минималних критеријума за изборе је унапредило научноистраживачки рад на Универзитету. Доприносило је, с једне стране видљивости, положају и угледу Универзитета у свету, а са друге стране позитивно је утицало на конкуренцију и квалитет изабраних наставника. Такође, значајно је допринело

квалитетнијем, савременијем и инвентивнијем наставном процесу на свим врстама и степенима студија.

Треба напоменути да је велики број факултета припремио своје правилнике са разрађеним и ближе дефинисаним условима за изборе у одређена наставна звања и са детаљном разрадом процедуре и поступка предлагања кандидата за избор. Факултети су својим актима, усвојили значајно строже критеријуме за изборе наставника и они се најчешће односе на научноистраживачку активност, али све чешће и на део наставних активности (нпр. захтеви за студијске боравке у иностранству, за прилагање сертификата о усавршавању наставничких компетенција у земљи и иностранству).

Сви поменути акти самосталне високошколске установе и факултета, предвиђају одређене индикаторе за процену доприноса и активности наставника у области наставне, научноистраживачке и делатности у оквиру шире академске заједнице, као и међународне активности у настави и науци. Понуђене индикаторе, као и дефинисање њихове вредности треба анализирати кроз обављене изборе протеклих година и сагледати да ли су добро одабрани и да ли омогућују правилну процену развоја и напредовања наставника у одређеном периоду у погледу унапређења његових компетенција у оквиру различитих сегмената активности које обавља. Овакву анализу би требало да раде Већа групација факултета одређеног научног поља, заједно и на основу предлога Већа научних области. Ипак, до оваквих процеса долази спорадично и ретко и још увек нису успостављени механизми који би осигурали да ово буде уобичајена активност стручних тела Универзитета.

Предлог за избор наставника утврђује факултет. Избор редовних професора обавља Сенат, док је овлашћење за избор ванредних професора и доцента пренето на Већа научних области. Укупно је формирано осам Већа и то:

- Веће научних области медицинских наука;
- Веће научних области друштвено-хуманистичких наука;
- Веће научних области правно-економских наука;
- Веће научних области природно-математичких наука;
- Веће научних области техничких наука;
- Веће научних области грађевинско-урбанистичких наука;
- Веће научних области природних наука;
- Веће научних области биотехничких наука.

Основни проблем рада већа Универзитета представља обезбеђивање кворума, али и недовољно јасно дефинисан начин рада и одлучивања. Такође, и даље се повремено јављају проблеми код избора наставника за рад на факултетима који нису њихове матичне установе.

Генерално, кадровска политика на факултетима Универзитета није јасно дефинисана нити уједначена и због, донекле, објективних разлога, али и због неких наслеђених и традиционалних поступања (питање норматива кроз број часова наставних активности недељно, попис послова наставника и сарадника, дефиниције сарадника и сл.). Ипак, на

различите начине, факултети се труде да своје добре студенте и то пре свега студенте докторских студија и докторе наука задрже и омогуће им учешће у наставном процесу. Овакви напори факултета реализују се коришћењем сопствених средстава, а делом и кроз ангажовање младих стручњака у оквиру иновационих центара, на пројектима Министарства просвете, науке и технолошког развоја, различитим међународним пројектима и сл. Свакако да је Закон о високом образовању из 2017. године значајно помогао факултетима увођењем звања асистента са докторатом. Ипак и даље велики број способних студената наставља студије у иностранству али и одлази из земље после завршених докторских студија. Када се говори о кадровској политици, као и оптерећењу наставника и сарадника на Универзитету, треба водити рачуна о односу броја наставног особља и броја студената, јер управо овакви односи и представљају један важан основ за процену и сагледавање квалитета наставног процеса у једној високошколској установи. Такође, основ су и стандарда за дефинисање уписних квота студената на један студијски програм током процеса акредитације. Постоји доста проблема у обезбеђивању наставника на одређеним предметима и то углавном онима који обрађују савремене професионалне аспекте и релативно новије научне дисциплине. С друге стране, а сагледавајући податке из приложених табела, уочава се тенденција повећања броја наставника на Универзитету и смањења броја сарадника. Наведено може потенцијално представљати проблем и утицати негативно на квалитет наставног процеса и на смањење потенцијала за будући избор младих наставника који имају искуство у раду са студентима.

Гледано на нивоу факултета и Универзитета као целине, постоји добар однос броја наставника и студената. Међутим, иако усклађен са европским препорукама које треба да обезбеде потребан квалитет наставног процеса, овај однос не одражава реално стање и постојеће проблеме на одређеним предметима и факултетима. И даље је релативно неповољан однос броја наставника и студената изражен на факултетима који уписују велики број студената на студијске програме. Углавном су то факултети из поља друштвено-хуманистичких наука (Правни факултет, Економски факултет, Филолошки факултета, Факултет организационих наука, Факултет безбедности).

Већина факултета, али и Универзитет за програме које организује, а ради праћења активности наставника и сарадника, редовно спроводе анкете о вредновању педагошког рада у складу са Универзитетским Правилником о студентском вредновању педагошког рада наставника. Резултати и оцене проистекле из описаног вредновања педагошког рада параметри су који се користе приликом избора наставника као један од сегмената за сагледавање резултата остварених у наставном процесу у претходном изборном периоду. Треба нагласити да се резултати ових анкета узимају у обзир приликом избора наставника на Универзитету, што говори у прилог ставу да је потребно подићи свест студената о озбиљности упитника, као и о неопходности њиховог коректног и одговорног приступа у попуњавању.

Континуирана едукација наставника и сарадника на Универзитету и факултетима у његовом саставу, у смислу сталног унапређења наставничких компетенција, само је делимично организована и сагледана на уједначен начин. Ипак, ситуација је боља у

односу на претходни Извештај о самовредновању, пре свега у смислу разумевања потребе дефинисања, мерења и унапређења наставничких компетенција као основе за квалитетан наставни процес и боље исходе учења. Ова компонента је све важнија и више јој се посвећује пажње и кроз процес избора наставника, у односу на ранији период, када је процена научне активности била основ за избор наставника.

Универзитет је остварио велики број пројеката сарадње са другим универзитетима у свету. У оквиру Еразмус програма омогућен је значајан број мобилности студената и наставника. Са добијањем Еразмус повеље за високо образовање, отварају се могућности за повећање броја наших студената, наставника и сарадника који ће остваривати мобилности по свету, али и за раст броја долазећих страних наставника и студената на наш Универзитет.

Овде је значајно поменути и Универзитетски центар за континуирану едукацију, као организациону јединицу Универзитета у Београду, који је основан одлуком Савета Универзитета 2011. године. Основне активности Центра су развој система континуране едукације на Универзитету, координација рада центара континуиране едукације на факултетима у саставу Универзитета, пружање информација о програмима и курсевима континуране едукације, реализација програма континуиране едукације, као и пружање саветодавних услуга заинтересованим лицима. Рад Центра уређен је Правилником о раду универзитетског центра за континуирану едукацију. Такође, у циљу утврђивања основних принципа целоживотног учења, Сенат је 2017. године усвојио Стратегију развоја целоживотног учења.

Центар периодично одржава курсеве и семинаре који за циљ имају побољшање квалитета наставничких компетенција. Наведени курсеви најчешће су проистекли из завршених Темпус или Еразмус пројеката и сви су усвојени од стране Сената и полазници добијају уверење о завршеном курсу. Неки од програма које је Центар реализовао:

- Програм континуиране едукације „Унапређење наставничких и менторских компетенција за образовање здравствених професионалаца“;
- Курс енглеског језика (ниво средњи I) за административне службенике Универзитета;
- Лидерство у образовању: Партнерство и комуникација;
- Лидерство у образовању: Развој људи у организацији;
- Признавање страних високошколских исправа ради наставка образовања (семинар за стручне службе факултета);
- Унапређење наставничких и истраживачких компетенција младих наставника и истраживача на Универзитету у Београду.

Посебно истичемо програм ТРАИН (**Прилог 7.3**) који је покренут и финансиран од стране Фондације Краља Бодуена, а који подразумева развој програма обуке и држање тренинга за академско особље. Након пилот програм на енглеском језику од стране домаћих и гостујућих предавача (школска 2013-3014). приступило се изради материјала, примереног за потребе Универзитета и обуци будућих тренера на пројекту, а који долазе

са различитих факултета Универзитета. Академске 2014/15. године отпочеле су обуке за запослене на Универзитету у Београду. До сада је успешно организовано четрнаест итерација програма, са укупно 463 полазника, од којих је чак 276 стекло право на сертификат.

Иако постоји добар правни оквир који функционисање и организациону структуру Центра уређује врло амбициозно и његову улогу види као кровни центар који је хијерархијски устројен тако да испод себе има два универзитетска центра и то: Центар за трансфер технологије и Центар за развој каријере и саветовање студената, као и све центре за континуирану едукацију на факултетима, овај капацитет се ефективно не реализује. Треба радити на јачању положаја, улоге и активности Центра, као и на његову препознатљивост и већу присутност у области образовања током целог живота, јер Закон о високом образовању препознаје образовање током читавог живота као једну од интегративних функција Универзитета.

Иако је у протеклом периоду доста урађено на уједначавању поступака, процедура и критеријума за изборе наставника на Универзитету, у наредним годинама се и даље мора радити на стварању услова за континуирано унапређење наставничких компетенција. Универзитет и факултети не могу само постављати захтеве, већ морају створити могућност и понудити конкретне садржаје (организационо и финансијски) својим наставницима да унапређују наставничке компетенција током изборног периода и суштински, а не формално, достигну потребни услови за избор у следеће више звање.

Изгледа да је свест о потреби поседовања методичко-дидактичких, педагошких и психолошких компетенција наставника, као фактора који обезбеђују квалитетан наставни процес и квалитетне исходе наставе, свакако присутна на Универзитету, али је потребно њено јачање. Свакако да у наредном периоду има простора за побољшање у овој области, слично као што је протеклих деценија било рађено на дефинисању доприноса наставника и сарадника у оквиру научне делатности. Сви аспекти процене успешности наставника и индикатори који то могу јасно дефинисати (сада првенствено у оквиру сегмента који се односи на наставно-педагошку активност) треба да буду боље одређени и мерљиви.

Посебну вредност Универзитета представљају и професори емеритуси, који су се истакли у својим научним областима, а који се бирају у складу са посебним Правилником о условима и поступку додељивања звања и правима професора емеритуса (**Прилог 7.4**). За потребе самовредновања састављен је списак професора који су носиоци овог почасног звања (**Прилог 7.4а**).

Такође, треба назначити да Универзитет и факултети у његовом саставу редовно бирају гостујуће професоре, стручњаке из различитих научних области који значајно доприносе квалитету наставе на нашем Универзитету. Поступак избора је дефинисан [Правилником о условима и начину ангажовања гостујућег професора на Универзитету у Београду](#) одговарајућим актима Универзитета, а изборни период је 5 година (са могућности поновног избора).

S	Утврђени минимални критеријуми за избор наставника
W	Тенденција повећања броја наставника на Универзитету и смањења броја сарадника
O	Јасно дефинисана и уједначена кадровска политика на факултетима, у складу са одговарајућом националном стратегијом
T	Ограниченост средстава за рад на унапређењу компетенција наставника и сарадника

б) SWOT анализа

Елементи анализе		
Јавност поступка и услова за избор наставника и сарадника	S	Извештај о избору се презентује јавности
	W	Слабо интересовање за увид у референце наставника
	O	Коришћење EURAXXES платформе за међународне конкурсе
	T	Недовољне разрађене законске процедуре за јавност поступка
Систематско праћење и подстицање педагошких, истраживачких и стручних активности наставника и сарадника	S	Велики број наставника са радовима на SCI листи
	W	Неуједначена оптерећеност наставника и сарадника
	O	Материјалне стимулације запослених
	T	Деградирање значаја научноистраживачког рада у вредносном систему
	S	Велики број сарадника је на докторским студијама

Дугорочна политика селекције наставничког и истраживачког подмлатка	W	Не постоји дугорочна политика
	O	Развој одговарајућих програма за подстицање квалитета наставног и истраживачког подмлатка
	T	Постојање законских ограничења за запошљавање у јавном сектору
Обезбеђење перманентне едукације и усавршавања	S	Омогућује континуитет у развоју Универзитета
	W	Не постоји перманентан програм едукације и усавршавања запослених
	O	Развијање платоформи перманентне едукације кроз међународну сарадњу
Повезаност образовног рада са истраживањем на пројекту и радом у привреди	T	Недостатак материјалних средстава за усавршавање
	S	Учешће наставника и сарадника на пројектима и рад у пракси
	W	Кашњење у усклађивању образовног система са захтевима из праксе
	O	Развијање сарадње са привредом и бившим студентима
	T	Недовољни финансијски подстицаји за повезивање образовања, истраживања и праксе

Ц. Предлог мера и активности за унапређење квалитета наставника и сарадника

- Израда и одржавање базе података о наставницима, гостујућим наставницима, сарадницима и ненаставним радницима запосленим на Универзитету.
- Преиспитивање и измена, уколико се закључи да је то потребно, минималних критеријума за избор наставника по научним пољима.
- Измене и допуне одговарајућег правилника о раду већа научних области због повећања ефикасности и уједначавања поступака за рад и критеријума за одлучивање.

- Дефинисања потреба, начина за обезбеђивање, критеријума, мерила и минималних услова за наставничке компетенције које треба да поседују наставници и сарадници Универзитета.

д) Показатељи и прилози за стандард 7:

[Прилог 7.1](#) Правилник о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду

[Прилог 7.1а](#) Званично тумачење одредбе члана 20. Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду

[Прилог 7.2](#) Правилник о минималним условима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду

[Прилог 7.3](#) Пројекат *Training & Research for Academic Newcomers - TRAIN*

[Прилог 7.4](#) Правилник о условима и поступку додељивања звања и правима професора емеритуса

[Прилог 7.4а](#) Списак изабраних професора емеритуса на Универзитету у Београду

[Прилог 7.5](#) Анализа резултата анкете о вредновању педагошког рада наставника на студијским програмима који се реализују на Студијама при Универзитету

[Табела 7.1](#) Преглед броја наставника по звањима запослених са пуним радним временом на Универзитету у Београду (укупан број укључивши и све ВЈ)

[Табела 7.2](#) Преглед броја сарадника по звањима запослених са пуним радним временом на Универзитету у Београду (укупан број укључивши и све ВЈ)

Стандард 8: Квалитет студената

Стандард 8: Квалитет студената

Квалитет студената се обезбеђује селекцијом студената на унапред прописан и јаван начин, оцењивањем студената током рада у настави, перманентним праћењем и проверавањем резултата оцењивања и пролазности студената и предузимањем одговарајућих мера у случају пропуста.

Универзитет, сагласно својим основним задацима, циљевима и интегративном функцијом, одређује услове за упис на студијске програме које реализује и обезбеђује услове студентима за успешно савладавање студијских програма. Универзитет објављује обједињени конкурс за упис студената на студијске програме свих врста и степена студија. Услови за упис на студијске програме утврђени су [Правилником о упису студента на студијске програме Универзитета](#), а одлуку о броју студената који се уписују, на предлог факултета, доноси Сенат Универзитета.

Спровођењем конкурса за упис студената на Универзитету се посебно посвећује пажња кандидатима из осетљивих група, односно онима који се уписују кроз афирмативне мере Владе Републике Србије, обезбеђујући прилагођене услове и подршку како приликом уписа ([Правилник о утврђивању права на упис лица са инвалидитетом](#)) тако и током студија. Упис особа са инвалидитетом се реализује преко и уз подршку [Центра за студенте са хендикепом](#). Центар пружа подршку у развоју и унапређењу услова студирања, организује семинаре и трибине, мотивише студенте за упис на факултете, активно ради на подизању свести јавности у Србији о питањима положаја особа са инвалидитетом и координира [Програм вршњачке подршке](#). Рад Центра уређен је Правилником о раду Универзитетског центра за студенте са хендикепом.

Страни држављанин могу да се упишу на студијски програм под истим условима као и домаћи, ако се призна стечена страна школска односно високошколска исправа у складу са Законом и општим актом Универзитета. На Универзитету акредитовано је [59 студијских програма за извођење на енглеском језику и један на француском језику](#), који су, у циљу интернационализације Универзитета, намењени странцима за стицање дипломе или пак за похађање дела програма, кроз мобилност, као гостујући студенти.

Кандидати за упис на студијске програме првог степена полажу пријемни испит, а када је то оправдано и испит за проверу склоности и способности и рангирају се на основу успеха у средњошколском образовању и резултата постигнутих на пријемном испиту. И упис кандидата на студијске програме другог и трећег степена заснива се на резултатима постигнутим на претходном степену образовања, али могу бити предвиђени и други услови – пријемни испит, интервју са кандидатом, објављени стручни и научни радови. Све информације о пријемном испиту, оствареним резултатима, бодовању и рангирању студената су доступне у електронској и писаној форми. Прелиминарне и коначне ранг листе достављају се Универзитету и, по објављивању, факултети приступају упису. За потпуни увид у податке (од листе пријављених кандидата, коначних листа и листа уписаних студената са пратећим подацима) и информисаност Универзитета, неопходно

је омогућити сталну повезаност и комуникацију Ректората и студентских служби факултета преко веб сервиса.

Универзитетска комисија за упис подноси Сенату [извештај и анализу уписа за сваку школску годину](#). Универзитет је у школској 2018/2019. години имао 97917 студената, од тога 482 на Студијама при Универзитету, док је диплому укупно стекло 13255 кандидата.

Према резултатима уписа за школску 2019/20. годину у прву годину основних академских, интегрисаних основних и мастер академских студија, на расписаних 15.405 места, пријавило се у складу са првом жељом укупно 19.276 кандидата, а уписано је укупно у сва три рока 13.042 (школске 2018/19. године је уписано 12.954 студента, а школске 2017/18. године 13.821).

Закључно, након спроведеног уписа кроз три уписна рока у школској 2019/20. години, на Универзитету је остало 2.447 упражњених места (у школској 2018/19. години остало је 2.318 упражњених места, у школској 2017/18. години остало је 1.478 упражњених места, у школској 2016/17. години остало је 803, у школској 2015/16. години остало је 437 упражњених места, а у школској 2014/15. години остало је 336).

Посматрајући упис у последњих 12 школских година, приметно је одступање у школској 2012/2013. години када је број пријављених кандидата био највећи, иако се најмањи број уписао. У школској 2019/20. години је број планираних студената врло сличан, али се пријавило 97 кандидата више у односу на прошлу годину (а прошле године 1.357 кандидата мање у односу на претпрошлу годину).

Евидентно је да се смањује број кандидата који се пријављују на конкурс за упис у прву годину студија. С друге стране, имајући у виду велики број универзитета и растући број студијских програма у понуди, све је већа конкуренција и све је већи број места која се нуде у оквиру високог образовања у Србији. Због тога, у жељи да привуче што квалитетније кандидате, Универзитет, али и факултети током целе године, одржавају манифестације „Дан отворених врата“, спроводе промотивне акције које за циљ имају информисање средњошколаца о могућностима, повољностима и предностима студирања на Универзитету у Београду. Универзитет путем сајта, али и коришћењем бројних друштвених мрежа и платформи обавештава јавност о студијским програмима које организује. Такође, учествовање на постојећим сајмовима у Србији и околним земљама (Сајам образовања и наставних средстава у оквиру Сајма књига, *EDUfair*) још једна је од промотивних активности Универзитета у сврху привлачења будућих академица. Од 2018. године Универзитет је започео праксу да организује *универзитетски* сајам на коме се представљају факултети и студијски програми. Промоција се врши и током целе године кроз Сајам науке, Ноћ истраживача и сличне манифестације едукативно-промотивног карактера. Оваква обједињена и комбинована активност донела је значајне резултате, тако да и даље постоји велико интересовање за упис на студијске програме Универзитета.

Последњих година, повећано је интересовање студената за студијске програме из области информационих технологија (Електротехнички факултет, Факултет

организационих наука, Математички факултет), Стоматолошки факултет, Медицински факултет, Факултет спорта и физичког васпитања, Факултет безбедности. Ипак, када су у питању појединачни студијски програми, традиционално је велико интересовање за упис студијског програма ОАС Психологија на Филозофском факултету.

Сваке године раде се детаљни извештаји, анализа и коментари свих аспеката уписа на студијске програме Универзитета и [сви извештаји су јавно доступни](#). У овим извештајима се могу наћи детаљни подаци (за неке параметре и паралелно за 10 година), не само о броју пријављених и уписаних кандидата, већ и подаци за сваки студијски програм о просечном броју остварених бодова (средња школа/пријемни испит) свих уписаних на студијски програм. Из анализе резултата из уписа у школску 2019/20. уочава се да су се матуранти са најбољим просеком из средње школе пријављивали на Електротехнички, Медицински и Фармацеутски факултет (у просеку преко 38 бодова). Просечно (у односу на све уписане студенте) највише бодова на пријемном испиту студенти су остварили на Техничком факултету у Бору, Хемијском факултету и Факултету безбедности (47-55), а најмање на Учитељском факултету, Правном факултету, Грађевинском и Фармацеутском факултету (27-32).

Анализа је комплексна и сваки факултет је ради појединачно. И даље се уочава да, често, факултети који имају мање кандидата за упис имају уписане студенте са већим бројем остварених бодова што потенцијално указује на лакши пријемни испит. Мање захтеван пријемни испит на појединим факултетима има значајан утицај на одабир кандидата и квалитет уписаних студената, што у току студирања има за последицу ниску пролазност на испитима, одустајању студената већ у првој години студирања, дужину студирања, као и на просечну оцену остварену на студијама. Постоји реална опасност да све наведено, заједно са постојећим системом финансирања факултета, може утицати на квалитет наставног процеса и критеријуме оцењивања на појединим студијским програмима, а због потребе задржавања одређеног броја студената, пре свега оних који се финансирају из буџета.

На почетку наставе у семестру, наставници упознају студенте са календаром, распоредом и планом реализације теоријске и практичне наставе, обавезама на појединачним предметима (предиспитним и испитним обавезама) и терминима који су одређени за колоквијуме и испитне рокове. Ово је дугогодишња пракса на већини факултета. Сви факултети имају правилнике о студирању, полагању испита и оцењивању, вредновању педагошког рада наставника, дисциплинској одговорности студената и сл. Ова акта су усклађена са Универзитетским правилницима. Сва акта факултета и Универзитета доступна су студентима и јавности на сајту високошколских установа. Такође, велики број факултета сваке године коригује картоне предмета (најчешће у сегменту наставника укључених у реализацију предмета, нове литературе и сл.) што је такође доступно на сајту и видљиво студентима.

Квалитет студената прати се и сагледава кроз податке о упису, податке о успешном полагању испита и укупном трајању студирања, као и оствареној просечној оцени студирања. Ваннаставне активности су такође препознате као елемент који се узима у обзир приликом свеобухватне оцене квалитета студената. [Правилником о вредновању](#)

ваннаставних активности студената уређују се услови и поступак вредновања ваннаставних активности студената Универзитета у Београду. Поред вођења матичних књига студената, за потпуни увид у податке о сваком студенту, и то од уписа на студијски програм, преко уписивања школских година током студирања, па до завршетка студија и издавања дипломе, неопходан је добар информациони систем у који се редовно уносе ажурирани подаци. Информациони систем Универзитета (ИСУ) тренутно задовољава ове потребе, али је неопходно обезбедити редовнији унос података од стране факултета.

На Универзитету се систематски прати успех студената, установљени су критеријуми и процедуре за оцењивање на појединачном предмету као и за праћење пролазности студената на предмету односно на студијском програму, у складу са Правилником о полагању испита и оцењивању на испиту. Иако је Правилником дефинисан начин на који факултети прате пролазност и о томе обавештавају Универзитет, утврђено је да постојећи механизми за праћење успешности и пролазности студената нису довољно јасни и правилно дефинисани, као ни корективне мере које би, у случају да се утврди ниска пролазност, биле примењене од стране факултета. Стога, Одбор за обезбеђење и унапређење квалитета отпочео је рад на изменама и допунама Правилника о полагању испита и оцењивању на испиту, те је формирана Радна групе за израду јединствених критеријума за праћење пролазности на студијским програмима Универзитета у Београду. Неопходно је, поред утврђивања јединствених критеријума и њиховог имплементирања у информационе системе факултета, дигитализовати и аутоматизовати праћење пролазности.

Представничко тело студената, на Универзитету је Студентски парламент који је сачињен од делегата свих факултета чланица Универзитета. Студентски парламент бира представнике који учествују у раду свих тела и органа Универзитета и на тај начин имају могућност да остваре своја залагања за боље услове студирања. Имајући у виду, понекад недовољну посвећеност у дијалогу студентских представника, са једне стране, и управа факултета, са друге стране, постоји простор за унапређење сарадње и комуникације између њих, а што би за циљ имало стварање квалитетнијег амбијента за све чланове академске заједнице.

Универзитет је остварио велики број уговора и пројеката који су за предмет имали сарадњу са другим универзитетима у свету. У оквиру Еразмус програма омогућен је значајан број мобилности студената, а са добијањем Еразмус повеље за високо образовање, отварају се могућности за повећање броја студената који ће остваривати мобилности по свету, али и за пораст броја долазећих страних студената. Свакако се улажу значајни напори и да се повећа број студијских програма на енглеском или другим страним језицима. Такође, планирано је иновирање стратешких универзитетских докумената из области интернационализације и мобилности.

Студентима су на располагању различити програми мобилности. Поред билатералних уговора, који пружају могућност одласка на преко 250 партнерских универзитета, значајно је поменути стипендије влада и међународних организација, као и стипендије мреже *CEEPUS (Central European Exchange Programme for University Studies)*. Најпопуларнији и

најзначајнији програм размене доступан студентима јесте Ерасмус+ кључне акције 103 и 107, који има преко 350 стипендија на годишњем нивоу доступних студентима на преко 200 партнерских универзитета широм света.

У циљу подстицања бољег успеха на студијама, развијања интересовања за научно-истраживачки и стручни рад студената, подстицања креативног и критичког мишљења, студентима основних академских студија, односно интегрисаних основних академских и мастер академских студија, као и студентима основних студија започетих по прописима који су важили до доношења Закона о високом образовању, Универзитет сваке године додељује награду „Студент генерације“ и награду за најбољи научноистраживачки и стручни рад, у складу са [Правилником о награђивању студената](#). Универзитет и кроз своје задужбине и фондове награђује студентске стручне и научне радове, пружа помоћ студентима у неповољној финансијској ситуацији, додељује студентске стипендије.

Ради обезбеђивања подршке студентима и дипломцима у развоју знања и вештина које ће им бити од значаја при запошљавању или даљем образовању, као и ради повезивања академске и пословне заједнице, основан је [Центар за развој каријере и саветовање студената](#). Центар ради на развијању способности, знања и вештина студената које су кључне за запошљавање, пружа информација студентима о могућностима додатног образовања, стипендијама у земљи и иностранству и понудама за посао, пружа саветодавне услуге студентима који имају дилеме приликом избора каријере или позиционирања на тржишту рада после дипломирања, организује радионице за промоцију Универзитета. Факултети, Универзитет и Центар имају и различите промотивне акције намењене бруцошима које првенствено реализују у сарадњи са Студентским парламентом Универзитета и факултета.

S	Утврђена процедура објављивања конкурса и уписа студената
W	Податке о студентима Универзитет прикупља само у одређеним сегментима. Немогућност факултета да поставе одговарајуће критеријуме за пријем студената због тренутног начина финансирања. Спуштање критеријума због повећања пролазности
O	Обезбедити веће учешће студената у свим телима факултета, промена система финансирања по буџетском студенту, боља сарадња са привредним субјектима и бољи увид у тржиште рада
T	Упис нових студената без потребног предзнања, фиксирани уписне квоте, без могућности промене, губљење финансија без довољног броја студената

б) SWOT анализа

Елементи анализе		
Процедура пријема студената	S	Јасно дефинисана процедура пријема студената кроз полагање пријемног испита
	W	Број уписаних студената често је већи од дозвољене квоте
	O	Унапређење утврђених правила спровођења уписа студената
	T	Постојање притиска за пријем студената који не испуњавају критеријуме
Једнакост и равноправност студената, укључујући и студенте са посебним потребама	S	Свим студентима су обезбеђена иста права и могућности
	W	Непостојање адекватних прилаза и лифтова за студенте са инвалидитетом у многим факултетским објектима
	O	Обезбеђивање одговарајућих услова за студирање студената са посебним потребама
	T	Недостатак средстава за обезбеђивање равноправних услова
Рад на планирању и развоју каријере студената	S	Постоје центри за развој каријере студената (Универзитетски и факултетски центри).
	W	Недовољна информисаност студената о активностима које пружају центри
	O	Сарадња са будућим послодавцима и боље представљање активности центра
	T	Ограничена средства за реализацију различитих пројеката

Доступност информација о студијама	S	Информације су доступне на сајтовима факултета и кроз електронске индексе
	W	Неажуриране информације о студијским програмима и модулима
	O	Проширити изворе информисања и на друштвене мреже
	T	Недостатак финансијских средстава за квалитетнију информатичку подршку
Доступност и транспарентност процедура и критеријума оцењивања	S	Критеријуми оцењивања су јавно доступни на сајтовима предмета у оквиру презентације предмета на већини факултета
	W	Када дође до промена у критеријумима оцењивања информације нису увек јавно доступне, промене се дешавају у току семестра
	O	Обезбедити да се критеријуми оцењивања утврђени на почетку године и јавно приказани не мењају у току године
	T	Поједини професори не уважавају јавне процедуре и критеријуме оцењивања
Коректност и професионалност наставника у процесу оцењивања	S	Прелазак на колоквијумско полагање испита омогућује већу објективност при оцењивању
	W	Поједини професори показују недостатак професионалности према студентима
	O	Обезбеђивање награде за најбоље оцењене професоре према анкетама
	T	Незаинтересованост појединих наставника да се прилагоде новом систему оцењивања
Праћење и провера дистрибуције оцена	S	Кроз праћење квалитета наставе прати се и успех студената

	W	Незаинтересованост за увид у статистику
	O	Обезбедити јавну доступност статистичких података о оценама студената по предметима
	T	Недостатак утицаја података на процедуре и критеријуме оцењивања
Праћење пролазности студената по предметима, програмима и годинама и предузимање корективних мера	S	Постојање базе података о пролазности на нивоу предмета, студијског програма итд.
	W	Не предузимају се мере за побољшање успеха и пролазности студената
	O	Израда јединственог софтвера на нивоу Универзитета
	T	Недовољно прецизне одребе везане за евиденцију о предметима, програмима и годинама
Студентско организовање и учествовање у одлучивању	S	У складу са законом обезбеђено је учешће студената у одлучивању која су од интереса за студенте
	W	Студенти не познају довољно прописе, у смислу својих права и обавеза
	O	Обезбеђивање већих новчаних средстава за реализовање студентских идеја и континуирану едукацију студентских представника
	T	Недовољна заинтересованост студената за бављење студентским организовањем и инертност факултета у развоју сарадње са студентима

ц) Предлог мера и активности за унапређење квалитета студената

- Континуирано осавремењавање студијских програма и усаглашавање ЕСПБ предмета са стварним оптерећењем студента.
- Унапређење наставног и процеса учења, повећање ефикасности рада наставника и студената
- Финализација јединственог информационог система на нивоу Универзитета.

- Факултети морају учинити додатне напоре како би информације на званичним сајтовима биле редовно ажуриране.
- Прикупљање и анализа података о наставном процесу, пролазности и успеху студената на предметима, на испитном року, на нивоу школске године и сл.

д) Показатељи и прилози за стандард:

[Прилог 8.1](#) Правилник о упису студената на студијске програме Универзитета у Београду („Гласник Универзитета у Београду” бр. 208/2019 и 212/2019)

[Прилог 8.2](#) Правилник о полагању испита и оцењивању на испиту

[Прилог 8.3](#) Правилник о утврђивању права на упис лица са инвалидитетом

[Прилог 8.4](#) Конкурс за упис студената на основне академске и интегрисане академске студије универзитета у Београду за школску 2019/2020. годину

[Табела 8.1](#) Преглед броја студената по степенима, студијским програмима, и годинама студија на текућој школској години - Студије при универзитету

[Табела 8.2](#) Стопа успешности студената - Студије при универзитету

Стандард 9: Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса

Стандард 9: Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса

Квалитет уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса се обезбеђује доношењем и спровођењем одговарајућег подзаконског акта.

а) Опис стања, анализа и процена квалитета уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса

Највећи део издавачке делатности Универзитета у Београду, и даље се одвија кроз активности факултета. Издавачка делатност Универзитета, сагледана кроз Ректорат, односи се на издања информатора о установи и сродних публикација за пригодне потребе (прославе, годишњице, конференције и сл.), као и публикације и штампане материјале који прате одговарајуће активности, пре свега центара Универзитета.

Треба поменути да је 2018. године обележено 210 година Универзитета у Београду. Поред других активности, издвајамо публикацију „Из ризнице Универзитета у Београду“, уредника Живана Лазовића, Дарка Митровића и Иване Митровић. („...Каталог је сачињен да би се академској и широј јавности предочио бар део богате ризнице стваране током дугог развоја универзитета.“).

Као и до сада, и у протеклих седам година факултети на различите начине организују издавачку делатност и то преко центара или преко комисија. Центри појединих факултета имају изузетно развијену издавачку делатност која се не односи само на уџбеничку литературу, него и на издавање превода стручних књига и уџбеника и других публикација из професионалне и научне делатности (нпр. Правни факултет, Економски факултет, Факултет политичких наука). Издавачка делатност на већини факултета, ипак је, пре свега повезана са публикацијама које припремају запослени за потребе наставног процеса.

У циљу обезбеђења квалитета уџбеника и друге наставне литературе, Универзитет је донео *Правилник о наставној литератури (Прилог 9.1)* којим је дефинисао наставну и другу литературу као и помоћну литературу, утврдио минимум стандарда квалитета предметног уџбеника и прописао обавезу провере квалитета уџбеника. Факултети су, на основу овог општег акта, додатно разрадили стандарде, поступке и процедуре у оквиру свије издавачке делатности. Овакав приступ је, само делимично, уједначио изглед и садржај уџбеника на Универзитету. У наредном периоду треба успоставити одговарајуће механизме праћења и процене квалитета уџбеничке литературе (садржај, структура, тачност и савременост података, стил, обим). Такође, све више се осећа потреба да се наставни садржаји, различите природе, доносе у електронској форми и буду доступни свим студентима. Е-издаваштво је и даље недовољно искоришћено, иако пружа велике могућности са мање уложених средстава нарочито са аспекта уџбеничке литературе; ипак, последњих година далеко је присутније на Универзитету у целини.

Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“ која је основана 1921. године, је у саставу Универзитета. Иако није дошло до проширења простора, сигурно је да Библиотека уноси иновације како у организацију простора, тако и у својим свакодневним активностима. Радно време Библиотеке са корисницима је радним данима од 8 до 20 часова и суботом од 8 до 14 часова. Студентска читаоница је радним данима отворена до 23 сата.

Нови Закон донео је и нове обавезе у вези са провером оригиналности докторских дисертација и њихове доступности јавности. Ове послове на нашем Универзитету обавља Библиотека. У оквиру ње се спроводи процедура провере оригиналности докторских дисертација ([Valtez](#)) и одржава Дигитални репозиторијум за трајно похрањивање докторске дисертације ([eТезе](#)). Библиотека је овлашћена од стране надлежног Министарства да израђује библиографије цитираних радова наставника и сарадника универзитета у Србији, према цитатним индексима *Web of Science* и да издаје званичне потврде о броју цитата.

Библиотека координира рад читавог библиотечког система на факултетима Универзитета (**Прилог 9.4**). Укупан број библиотечких јединица штампаних материјала доступних кроз библиотечки систем прелази два милиона (од чега преко 125.000 уџбеника, **Прилог 9.3**), а важан ресурс библиотечког система чине и дигитални материјали Козорцијума КоБСОН који су доступни у свим деловима система.

За потребе припреме овог Извештаја, генерисан је списак уџбеника и монографија чији су аутори наставници запослени на Универзитету са 346 јединица објављених од 2015-2020. (**Прилог 9.2**). Како је то уобичајено, монографије се користе као наставна литература, најчешће за одређене изборне предмете, као и предмете на другом и трећем степену студија по добијању сагласности наставно-научних већа факултета и програмских савета за студијске програме Студија при Универзитету.

Треба поменути да већина факултетских библиотека има електронске каталоге, а 15 чланица је развило своје институционалне репозиторијуме (**Прилог 9.4**). Све ово значајно увећава видљивост посебно оних истраживачких резултата који нису објављени у часописима (нпр. презентације, предавања и сл.). На основу извештаја факултета, може се закључити да сви факултети у погледу простора за библиотеке и читаонице, затим у погледу броја запослених на библиотечким пословима, као и у погледу радног времена и доступности њихових услуга испуњавају захтеве и стандарде дефинисане кроз процес националне акредитације.

Информатички ресурси Ректората (**Прилог 9.5**), факултета у саставу Универзитета и других организационих јединица су на задовољавајућем нивоу. Последњих година, информатичка опрема се набавља и обнавља, значајним делом из средстава ТЕМПУС/*Erasmus* пројеката, али и из средстава националних пројеката, кроз донације и сл.

Рачунарски центар Универзитета (РЦУБ) обезбеђују ИКТ инфраструктуру високог нивоа доступности и поузданости, уз непрекидну техничку и корисничку подршку у режиму 24/7 (*helpdesk*). У сарадњи са АМРЕС-ом (Академска мрежа Србије), ИКТ опрема је лоцирана

у дата центру који уједно представља централно чвориште AMPEC инфраструктуре, одакле се реализује везе са европском академском мрежом GEANT и Интернетом. Рачунарска инфраструктура обухвата 142 виртуелна сервера различитих намена.

У оквиру РЦУБа развијају се софтверске платформе намењене (1) евиденцијама и статистикама везаних за студенте, наставнике и студијске програме на Универзитету - ИСУ (информациони систем универзитета), као и (2) рачунарској подршци осталим универзитетским процесима ([УвиДок](#), [ПроРеф](#) и сл.)

За подршку онлајн настави и пословним процесима на Универзитету, РЦУБ администрира Мајкрософт Офис 365 платформу (*Office 365*) на бази рачунарства у облаку (*cloud computing*), која је омогућена за све запослене, као и наставнике и студенте. За подршку овој платформи, као и за рад на другим ИКТ сервисима, РЦУБ сарађује са ИТ особљем припадајућих факултета и института.

Факултети су организовали и обезбедили простор и опрему за интернет сале за студенте, читаонице и сличне просторе за наставне и ваннаставне активности студената, најмање у оном обиму како то захтевају стандарди акредитације. Углавном су сви факултети протеклих година, највише радили на сређивању простора, набавке опреме и организацију рачунарских учионица за наставу и вежбе у складу са савременим приступом наставном процесу. Као што је и речено, највећи број факултета и института располаже квалитетном ИТ инфраструктуром, али последњих година постоји проблем са обезбеђивањем ИТ стручњака за рад како у РЦУБ-у, тако и на факултетима. Ово представља растући проблем, нарочито у светлу све веће потребе за стручним кадром које имају факултети, а пре свега ради преласка на извођење наставе на даљину.

Генерално посматрано, решавање проблема редовног финансирања, али и организованији приступ на нивоу целог Универзитета, треба да повећају обим и квалитет издавачке делатности. Редовно финансирање би омогућило планирање активности, обимнију, бољу и квалитетнију реализацију утврђених програма. Такође, увећано финансирање, као и обједињавање ресурса, заједничке активности и унапређење квалитета услуга свакако би допринело бољем раду и већој искористивости библиотека, читаоница и ИТ инфраструктуре на Универзитету и факултетима у његовом саставу.

S	Богат библиотечки фонд и квалитетна ИТ структура
W	Недостатак механизма праћења и процене квалитета уџбеничке литературе
O	Унапредити издавачку делатност кроз аспекте е-издаваштва
T	Недостатак средстава и нередовно финансирање

б) SWOT анализа

Елементи анализе		
Постојање општег акта о уџбеницима и поступање по њему	S	Правилник о наставној литератури
	W	Неопходно је иновирање Правлиника
	O	Савремени стандарди дигиталног издаваштва
	T	Недостатак спољне контроле
Структуру и обим библиотечког фонда Универзитета	S	Велика разноврсност библиотечког фонда
	W	Преовлађују старија издања
	O	Укључивање већег обима дигиталних садржаја у фонд библиотеке
	T	Ограничена средства за набавку нових књига
Постојање информатичких ресурса	S	Добра опремљеност рачунарима и интернет мрежом
	W	Смањена могућност адекватног одржавања опреме услед недостатка стручног кадра
	O	Увођење мултимедијалне опреме
	T	Недостатак средстава за улагање у нову опрему и текуће одржавање
Број и стручну спрему запослених у библиотеци и другим релевантним службама на Универзитету	S	Одговарајућа стручна спрема и број запослених у библиотеци
	W	Одређен број запослених нису завршили студије из области библиотекарства
	O	Обезбедити бољу сарадњу запослених у библиотеци и студената библиотекарства на пракси

	T	Мала издвајања из буџета за стручна усавршавања у библиотеци
Адекватност услова за рад	S	Библиотека има неколико врста читаоница
	W	Непостојање електронских каталога у свим библиотекама
	O	Увођење паметних читаоница
	T	Недостатак средстава за модернизацију простора

ц) Предлог мера и активности за унапређење квалитета уџбеника, литературе, библиотечких и информатичких ресурса

- Преко Универзитетске библиотеке унапредити рад факултетских библиотека, побољшати услуге и сервисе, повећати асортиман књига и број примерака да би студенти лакше могли да дођу до потребне литературе.
- Набавити и користити напредне базе података за потребе наставе и науке.
- Донети нов Правилник о наставној литератури
- Повећати обим коришћења дигиталних репозиторијума
- Унапредити механизме праћења и унапређења квалитета уџбеничке литературе.
- Унапредити издавачку делатност и кроз аспекте е-издаваштва.
- Радити системски на сталном иновирању и побољшању техничке основе и информатичког знање наставног и ненаставног особља на Универзитету и побољшати комуникацију преко веб-сервиса.

Нд) Показатељи и прилози за стандард 9:

[Прилог 9.1](#) Правилник о наставној литератури

[Прилог 9.2](#) Списак уџбеника и монографија чији су аутори наставници запослени на Универзитету у Београду

[Прилог 9.3](#) Број и врста библиотечких јединица у Универзитетској библиотеци Светозар Марковић и на факултетима у саставу Универзитета у Београду

[Прилог 9.4](#) Списак библиотека на Универзитету у Београду

[Прилог 9.5](#) Попис информатичких ресурса

Стандард 10: Квалитет управљања установом и квалитет ненаставне подршке

Стандард 10: Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке

Квалитет управљања високошколском установом и квалитет ненаставне подршке се обезбеђује утврђивањем надлежности и одговорности органа управљања и јединица за ненаставну подршку и перманентним праћењем и провером њиховог рада.

А) Опис стања, анализа и процена квалитета управљања високошколском установом и квалитета ненаставне подршке

Статутом Универзитета и другим општим актима дефинисане су основне надлежности органа пословођења, органа управљања, стручних органа и тела, комисија, као и Студентског парламента. Такође, детаљно су дефинисане процедуре за спровођење избора органа пословођења и управљања како на Универзитету, тако и на факултетима, уз напомену да научни институти имају, донекле, другачије процедуре. Сва акта Универзитета, факултета и института усклађена су са важећим законима у области високог образовања, научноистраживачког рада, радних односа, управног права. У претходном периоду законодавство у области високог образовања и науке се значајно променило, што је условило потребу за усклађивање општих аката Универзитета, факултета и института. Најважнија усклађивања односила су се на Закон о високом образовању ("Сл. гласник РС", бр. 88/17, 27/18, 73/18, 67/19, 6/20 - др. закон), Закон о науци и истраживањима („Сл. гласник РС“, бр. 49/19) и Закон о фонду за науку Републике Србије ("Сл. гласник РС", бр. 95/2018).

У периоду после претходног Извештаја о самовредновању, обављена су два изборна процеса за руководство Универзитета и факултета. У мандатном периоду 2015-2018. ректор Универзитета био је проф. др Владимир Бумбаширевић, а функцију проректора су обављали: проф. др Нада Ковачевић, проф. др Живослав Тешић, проф. др Иванка Поповић и проф. др Живан Лазовић. Студент проректор је био Боријан Соковић. Функцију генералног секретара обављала је Славица Капетановић.

Од октобра 2018. године, функцију ректора Универзитета обавља проф. др Иванка Поповић, а за проректоре су бирани проф. др Петар Булат, проф. др Петар Марин, проф. др Ненад Зрнић и проф. др Гордана Илић Попов. Тренутно, студент проректор је Јагош Станојевић, а функцију генералног секретара врши др Владимир Микић.

Углавном су и факултети бирали нова руководства за мандатни период 2018–2021. година, а само неколико факултета има другачију динамику избора декана и продекана у односу на Универзитет. На појединим факултетима било је приговора на поступак избора декана, што је на крају решено у интеракцијама између Ректората, Сената, Одбора за професионалну етику и факултета.

Састав и структура Савета Универзитета и факултета у његовом саставу усклађени су са новим Законом о високом образовању, што значи да чак 30% чланова Савета именованује оснивач, односно Влада РС. Савет Универзитета има укупно 41 члана, од којих су 23 представници Универзитета, 12 су чланови које именује Влада и 6 су чланови које бира Студентски парламент Универзитета. Функцију председника Савета Универзитета врши проф. др Александар Поповић.

Треба нагласити да је Универзитет веома комплексна институција која обједињује 31 факултет, 11 научних института и Универзитетску библиотеку „Светозар Марковић“. Поред ових јединица, које имају статус правног лица, у оквиру Универзитета ради и 13 центара (**Прилог 10.1**). У оквиру Ректората постоје следећи организационе целине: Кабинет ректора, Сектор за правне и кадровске послове, Сектор за студије и науку, Сектор за међународну и међууниверзитетску сарадњу, Сектор за инвестиције и управљање имовином Универзитета, и универзитетских задужбина и фондација, Сектор за финансије и рачуноводство и Сектор за техничку логистику.

Овде треба споменути и да Универзитет, у оквиру Студија при Универзитету, има акредитованих 13 студијских програма МАС и 5 програма ДАС. Ови програми се сви, углавном, реализују у згради Ректората. Административни послови, организација и реализација наставе представљају додатно оптерећење са аспекта простора, недовољног административног особља и оптерећења техничког особља. Тренутно је организована малобројна радна група у оквиру Сектора за студије и науку која обавља посао студентске службе за Студије при Универзитету. И поред тешкоћа и оптерећења, управо овакви програми представљају значајни напредак у суштинској интеграцији и коришћења богатих стручних, научних и кадровских потенцијала нашег Универзитета у организацији комплексних мултидисциплинарних и интердисциплинарних програма.

Координација и организација рада свих јединица, центара и стручних служби је веома комплексна, те се Универзитет определио за увођење одређених међународно признатих стандарда који олакшавају и унапређују пословање. Универзитет тренутно поседује сертификате за следеће међународне стандарде: *ISO 9001:2015* (систем управљања квалитетом), *ISO/IEC 20000-1:2011* (систем менаџмента услугом) и *ISO/IEC 27001:2013* (систем менаџмента сигурношћу информација). У текућој, 2020. години извршиће се планиране надзорне провере за *ISO 9001:2015* и *ISO/IEC 27001:2013*, док ће за *ISO/IEC 20000-1:2011* бити спроведена ресертификациона провера (због усвајања нове верзије овог стандарда). Пре спровођења провера испуњености стандарда, биће извршене интерне провере, по унапред усвојеном плану интерних провера, од стране Тима за интерну проверу. У току 2021. године планирано је увођење новог стандарда *ISO/IEC 21000-21:2017* (систем менаџмента за образовне организације) чиме би Универзитет био једина високошколска установа у Републици Србији која поседује овај сертификат. Запослени нису довољно упознати са садржином и начином примене стандарда, као ни са њиховим значајем за функционисање комплексног система као што је Универзитет. Потребно је боље информисати све запослене и више их и чешће укључивати у активности везане за стандарде (а не ослањати се само на Тим за интерну

проверу и екстерну подршку консултантских фирми). Планирано је и приступање Универзитета Институту за стандардизацију Србије, што би омогућило додатне повољности и могућности за Универзитет.

Напомињемо да Универзитет, после одласка у пензију стално запосленог интерног ревизора, у јануару 2019. године, ангажује екстерног овлашћеног ревизора који је израдио Годишњи извештај о обављеним ревизијама и активностима интерне ревизије за 2019. годину, као и Годишњи план интерне ревизије Универзитета за 2020. годину. Усвојена је Повеља интерне ревизије Универзитета у Београду, као и Етички кодекс интерне ревизије. У току је дефинисање пословних процеса и основних ризика функције интерне ревизије и израда регистра ризика интерне ревизије. Тренутно се спроводи интерна ревизија система Буџетско рачуноводство и финансијско извештавање, у циљу процене адекватности, примене и функционисања интерних контрола наведеног система.

Такође, као индиректни корисник буџета РС, Универзитет се налази у поступку увођења система финансијског управљања и контроле (ФУК). Усвојен је Акциони план за увођење система ФУК и на основу истог донета је одлука о именовању руководиоца одговорног за ФУК (проф. др Гордана Илић-Попов, проректорка за финансије). Именовани су чланове Радне групе за ФУК, из реда руководиоца стручних служби Ректората. Усвојен је годишњи извештај о систему ФУК за 2019. годину, који је достављен Министарству финансија РС, Сектору-Централна јединица за хармонизацију. Увођењем система ФУК-а пружа се у разумној мери уверавање, кроз управљање ризицима, да ће се управљачке активности извршавати на исправан, етички, економичан, ефикасан и ефикасан начин. Општа сврха система ФУК јесте да обезбеди разумну увереност да је успостављен делотворан систем управљања ризиком и да ће општи и посебни циљеви Универзитета у погледу пословања, извештавања и усаглашености бити остварени ефикасно и економично, од стране свих учесника у овим процесима.

Правилницима о унутрашњој организацији и систематизацији радних места и служби у Ректорату, факултетима и центрима, утврђена је унутрашња организација, урађен попис радних места и опис радних задатака и радне процедуре стручних служби и центара, стручни, административно-технички послови које обављају, услови и број извршилаца.

Каталогом радних места у јавном сектору, који је припремљен у координацији са Министарством за државну управу и локалну самоуправу, сва радна места су поново дефинисана или уклопљена у већ постојећа, али узимајући у обзир специфичност високог образовања.

Услови и поступак заснивања радног односа и напредовања ненаставног особља утврђују се одговарајућим правилницима високошколских установа и доступни су јавности, а број извршилаца за поједине послове је усаглашен са минималним бројем извршилаца утврђеним ресорним Законом и стандардима акредитације. Подаци о броју ненаставних радника запослених у Ректорату систематизовани су у **Табели 10.1**, а

подаци о укупном броју ненаставног особља Универзитета (око 3.000 административних, техничких и помоћних радника) у целини представљени су у **Табели 10.2**. Финансијска могућност Универзитета и факултета, поред административних ограничења су увек била основни проблем да се обезбеди довољан број извршилаца, који би обезбедили и потребан квалитет послова које обављају и тиме допринесу квалитету установе у којој раде. Поред проблема који су споменути велики проблем представља и ангажовање стручњака у области информативних технологија. Овај профил стручњака неопходан је за све врсте електронског пословања и вођења евиденција, као и за оспособљавање свих високошколских установа за наставу на даљину. Како је познато, потражња за стручњацима из ове области је велика како у земљи, тако и у иностранству, што све заједно смањује њихово интересовање и мотивацију да се запошљавају у области високог образовања.

Ипак, мора се нагласити и да су последњих година установе високог образовања, као установе чији је оснивач Република Србија, дошле у још тежи положај због забране запошљавања у јавном сектору и примене Закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору ("Службени гласник РС", бр. 68/15) и, нарочито, Уредбе о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава ("Сл. гласник РС", бр. 113/13, бр. 21/14, бр. 66/14, бр. 118/14, бр. 22/15, бр. 59/15, бр. 62/19 и бр. 50/20.).

Поред ових негативних аспеката повезаних са запошљавањем ненаставног особља и попуњавање постојећих радних места после одласка службеника у пензију, постоје и нека позитивна померања. У складу са препорукама и плановима сагледаним у претходном Извештају о самовредновању Универзитета, сада су:

- решењем ректора, боље дефинисани послови, дужности и обавезе ресорних проректора.
- ненаставном особљу, запосленом у стручним службама Ректората и факултета, омогућено је усавршавање у складу са финансијским могућностима, а највише уз помоћ *Erasmusu* пројеката и пројеката мобилности;
- организована је серија курсева енглеског језика за већи број административних радника и службеника Ректората и факултета (сврха курса је да службеници освеже знање енглеског језика и упознају се са стручном терминологијом која се користи у пословима везаним за интернационализацију факултета);
- организовани су интерни сусрети запослених у појединим службама Ректората и факултета ради усаглашавања рада и поступања у процесу признавања страних високошколских исправа ради наставка образовања" (2019), као и за припрему за акредитацију установа и студијских програма" (2020).

За потребе самовредновања спроведене су анкете у вези са проценом квалитета студијских програма при Универзитету у Београду - (предмет анализе: квалитет рада органа управљања и рада стручних служби; анкетом обухваћени активни студенти МАС

и ДАС). Резултати који се односе на квалитет рада органа управљања и рад стручних служби припремљени су као **Прилог 10.2** и **Прилог 10.3**.

У току претходне школске године универзитетски органи, поступајући у оквиру својих надлежности у поступку утврђивања неакадемског понашања, трпели су значајне притиске на свој рад. Иако су наведени изазови успешно превазиђени, неопходно је стално јачање и унапређивање аутономије самосталних високошколских установа у циљу обезбеђивања њиховог несметаног функционисања.

Такође, потребно је интензивирати рад и уложити повећан напор на усаглашавању факултетских прописа са актима Универзитета. Наиме, специфичности појединих чланица не могу бити основ за одступање од основних права и начела загарантованих универзитетским прописима. Уз пуно разумевање особености сваке чланице, решавање наведених неусаглашености могуће је једино поштујући универзитетске нормативне оквире, без спољашњих притисака и уз пуно уважавање аутономије универзитета.

S	Квалитет стручног кадра који се запошљава кроз транспаретан процес и касније усаврашава кроз програме мобилности и континуирану едукацију
W	На Универзитету, као целини, само је делимично дефинисан и успостављен систем квалитета, као и механизми за управљањем система квалитета
O	У складу са ISO/IEC стандарда, у потпуности дефинисати улогу и функцију, организацију ових организационих јединица, извршити одређене реорганизације и дефинисати професионалну структуру и број потребних сарадника
T	Финансијска могућност Универзитета и актуелна забрана запошљавања не може обезбедити довољан број извршилаца за поједине послове у оквиру стручних служби што значајно отежава рад

б) SWOT анализа

Елементи анализе		
Дефинисаност надлежности органа управљања, пословођења и стручних органа	S	Надлежност свих органа је дефинисана Статутом и другим општим актима
	W	Проблем уједначавања процедура и поступака

	O	Дефинисаност у оквиру свих организационих јединица и на свим факултетима
	T	Промене окружења система високог образовања
Организациона структура Универзитета	S	Правилницима о унутрашњој организацији је дефинисана организациона структура у оквиру Универзитета
	W	Недовољна комуникација појединих органа
	O	Још детаљније уредити организацију, послове и обавезе Универзитета, а у складу са његовом интергративном функцијом дефинисаном Законом
	T	Промена закона утиче на структуру организације Универзитета
Праћење и оцењивање квалитета управљања установом, уз мере за унапређење	S	Систем квалитета је успостављен у појединим деловима Универзитета
	W	Не ради се интензивно на овим пословима
	O	У складу са ISO/EIC стандардима, попис послова у оквиру делатности Универзитета и успостављање јединствених процедура за њихово обављање у свим организационим јединицама
	T	Недовољно средстава за сертификавање посебних стандарда
Праћење и оцењивање квалитета рада стручних служби и ненаставног особља Универзитета	S	Утврђене су упитници који се користе за процену рада стручних служби и ненаставног особља
	W	Праћење и процена рада наставног и ненаставног особља на Универзитету се врши повремено

	O	У складу са ISO/EIC стандардима, успостављање јединствених процедура праћења и процене рада органа, тела, служби и појединаца
	T	Недовољно средстава за финансирање особља
Перманентно усавршавање и образовање ненаставног особља	S	Организује се усавршавање особља кроз семинаре и курсеве
	W	Нередовно организовање усавршавања
	O	У складу са најбољим међународним пракса, планирање континуиране професионалне едукације за сваку категорију запослених
	T	Недостају средства и за едукацију административног особља

ц) Предлог мера и активности за унапређење квалитета управљања високошколском установом и квалитета ненаставне подршке

- Попис радних процеса у оквиру делатности Универзитета и успостављање јединствених процедура за њихово обављање у свим организационим јединицама;
- Утврђивање каталога услуга у оквиру делатности Универзитета
- Успостављање јединствених процедура праћења и процене рада органа, тела, служби и појединаца;
- Обезбеђење средстава за запошљавање довољног броја извршилаца (наставних радника, научних радника, ненаставних радника и ИТ стручњака) за сваки сегмент делатности Универзитета
- Обезбеђење боље ефикасности рада
- Планирање континуиране професионалне едукације за сваку категорију запослених

д) Показатељи и прилози за стандард 10:

[Прилог 10.1](#) Шематска организациона структура Универзитета – саставни делови

[Прилог 10.2](#) Анализа резултата упитника о квалитету рада ректорке и проректора

[Прилог 10.3](#) Анализа резултата упитника о квалитету рада стручних служби

[Табела 10.1](#) Број ненаставног особља (стално запослени) на Универзитету у оквиру одговарајућих организационих јединица

[Табела 10.2](#) Број ненаставног особља (стално запослени) у високошколским установама у саставу Универзитета

Стандард 11: Квалитет простора и опреме

Стандард 11: Квалитет простора и опреме

Квалитет простора и опреме се обезбеђује кроз њихов адекватан обим и структуру.

а) Опис стања, анализа и процена квалитета простора и опреме

Универзитет располаже значајном имовином (**Прилог 11.1**). Ректорат Универзитета налази се у згради Капетан Мишиног здања на Студентском тргу број 1. у Београду. Ова зграда је последњих 150 година седиште високошколског образовања у Србији. Укупна површина овог простора износи 3672 квадратних метара, од чега Ректорат користи око 3000 квадратних метара. Остали део зграде користе два факултета Универзитета, Филолошки факултет и Филозофски факултет. Реновирање фасаде овог здања и изградња лифта (унутрашња, дворишне страна) завршена је 2013. године, средствима обезбеђеним из ХЕТИП пројекта. Ове интервенције су обезбедиле бољи и лакши приступ свим просторијама. Такође, преуређен је и опремљен тавански простор у делу зграде који је позициониран ка Студентском тргу и на тај начин је повећан простор који се користи за наставни процес за додатних 340 квадратних метара, што је имало директни утицај на задовољење потреба Студија при Универзитету.

На основу решења Владе РС о додели средстава прикупљених по основу одлагања кривичног гоњења, Универзитету је додељен износ од 4.282.848,00 динара за финансирање пројекта „Радови на текућем одржавању објекта - замена снегобрана на крову објекта Капетан Мишиног здања”. Радови су завршени у септембру ове године.

У периоду од 22. октобра до 10. децембра 2018. године, средствима одобреним од стране Министарства културе и информисања РС, изведени су радови на реконструкцији и адаптацији архивског депоа Универзитета. Основни циљ пројекта је унапређење услова за чување и коришћење веома вредне документације, кроз подизање нивоа безбедности споменика културе, Задужбине Мише Анастасијевића, с обзиром на чињеницу да тадашње стање просторије архиве није било условно нити безбедно за намену за коју се користи. Отклоњени су недостаци у погледу превентивне заштите и обезбеђени одговарајући услови за безбедно чување документације Универзитета.

Универзитет је пре Другог светског рата имао укупно 75 задужбина и фондова, али је у току рата имовина универзитетских задужбина претрпела велике штете (бројне зграде су срушене, другима је опала вредност, а новчани фондови су се гасили због обезвређивања новца). Универзитет је до сада обновио рад 17 задужбина и фондација. Све задужбине и фондација су регистроване у Агенцији за привредне регистре (**Прилог 11.1**). И даље се настављају напори за повраћај имовине и бољу организацију рада задужбина заједно са САНУ и Матицом Српском.

Када је у питању простор који користе факултети и институти у саставу Универзитета, није дошло до значајне промене у површини (**Прилог 11.2**). Факултет организационих наука (ФОН) је, из сопствених средстава, финансирао реконструкцију и мање проширење

свога простора. Слично, и други факултети су сређивали, поправљали и делимично опремали простор у коме раде.

Факултети располажу са укупно 498.695 квадратних метара простора, а институти са укупно 85.355 квадратних метара. Заједно са Ректоратом и Универзитетском библиотеком Универзитет активно користи око 595.000 квадратних метара простора (**Прилог 11.2**).

У смислу расположивог простора, у најтежем положају налазе се Биолошки факултет, Географски факултет и Факултет безбедности из разлога што немају сопствене зграде. За сада користе одређене просторије на другим факултетима, што је и недовољно и не одговара потребама које имају. Декани наведених факултета потписали су са министром просвете 2018. године уговор о изградњи посебног објекта за потребе ова три факултета. Урбанистички пројекат за изградњу објекта три факултета је тренутно у фази оглашавања јавне презентације.

Слично, Влада РС је ФОН-у одобрила одређена средства за проширење објекта факултета.

Један факултет и један институт немају решене имовинско-правне односе за простор који користе. Ради успешног обављања своје основне делатности девет факултета и један институт и даље изнајмљују додатни простор, а пет факултета и један институт користе простор других чланица Универзитета, док само један факултет нема одговарајући простор за библиотеку.

Важно је истаћи и стални проблем недовољног простора Електротехничког факултета, као и потребу проширења простора ради повећања броја студената у областима информационих технологија. Још увек се траже најбољи начини за решавање овог проблема.

Сви факултети и институти у саставу Универзитета располажу потребном опремом за реализацију своје делатности (наставне, научне,...) на задовољавајући начин. Треба споменути да је значајна ИТ опрема и опрема за наставу набављана кроз Темпус и Еразмус пројекте, док је Република Србија имала статус партнерске земље. Последњих година је набављана и додатна опрема за потребе наставе и нарочито научноистраживачког рада преко одговарајућих међународних пројеката, предприступних европских фондова ЕУ и преко „Јединице за управљање пројектима у јавном сектору“ (ЈУП) (национални пројекти). Подаци о вреднијој (**Прилог 11.3**) и капиталној опреми (**Прилог 11.4**) прикупљени су за потребе овог Извештаја. Не треба заборавити да су и неке компаније финансирале сређивање и опремање учионица и лабораторија на појединим факултетима (НИС; Гаспром).

Иако, формално, није дошло до увећања површине коју користи Универзитет, значајно је напоменути да је маја 2015. године кроз партнерство Владе РС (у име Владе, Министарство просвете, науке и технолошког развоја), Града Београда и Универзитетаоснован Научно-технолошки парк Београд. Овај технолошки парк је организован по узору на међународна решења и пружа подршку *startup*

компанијама/тимовима као и растућим високотехнолошким компанијама (МСП и И&Р одељења великих компанија) у развоју и комерцијализацији иновативних производа/услуга. Представља место спајања и размене искуства и знања између институција, науке и привреде. Парк има кључан утицај на развој иновационог екосистема и задржавања младих и стручних људи у Србији.

Како је и предложено у претходном Извештају о самовредновању, Универзитет мора да уложи напоре да омогући боље искоришћавање постојеће опреме (свих врста и категорија), пошто таква пракса може довести до значајно бољих резултата наставне и научне делатности на Универзитету. То и јесте једна од интегративних функција Универзитета. Практика неких факултета да припремају каталоге опреме коју поседују, добар је почетак, али треба наставити са вођењем ажурне евиденције ових добара. Треба на нивоу Универзитета формирати одређена радна тела која би припремила акционе планове за унапређење сарадње.

Такође, многи факултети и институти радили су на реорганизацији постојећих простора и то пре свега у смислу унапређивања опреме и функционалности лабораторија. Наведене мере допринеле су и да многи институти (Институт за физику, Институт за хемију, технологију и металургију, Институт за биолошка истраживања „Синиша Станковић“) буду проглашени за институте од националног значаја. Такође, овде је важно поменути и неке акредитоване Центре изузетне вредности у оквиру чланица Универзитета:

- Институт за нуклеарне науке „Винча“ - *Center of Excellence for Hydrogen and Renewable Energy* (међународни сертификат);
- Институт за нуклеарне науке „Винча“ у Београду - Центар за синтезу, процесирање и карактеризацију материјала за примену екстремним условима;
- Институт за физику - Центар за физику чврстог стања и нове материјале
- Институт за физику – Центар за фотонику
- Институт за физику - Центар за изучавање комплексних система
- Институт за физику - Центар за неравнотежне процесе
- Технолошко-металуршки факултет-Центар за нанотехнологије и функционалне материјале,
- Хемијски факултет - Центар за молекуларне науке о храни;
- Институт за медицинска истраживања - Центар за исхрану и метаболизам;
- Институт за медицинска истраживања - Центар за зоонозе преношене храном и векторима;
- Физички факултет у Београду - Центар за квантну теоријску физику;
- Филозофски факултет у Београду - Лабораторија за биоархеологију;
- Институт за хемију, технологију и металургију у Београду - Центар за хемију и инжењеринг животне средине
- Институт за хемију, технологију и металургију - Центар за микроелектронске технологије.

Студенти Студија при Универзитету поред зграде Ректората, користе и остале просторе на чланицама Универзитета, као и све капацитете Универзитетске библиотеке.

S	Већина факултета и института у саставу Универзитета има адекватан простор и опрему за обављање наставног процеса
W	Неки факултети немају адекватан простор
O	Унапређење финансирања Универзитета од стране оснивача у области текућег и инвестиционог одржавања простора и опреме
T	Мањак националних фондова за стипендирање студената и научног рада

б) SWOT анализа

Елементи анализе		
Примереност просторних капацитета	S	Већина факултета има обезбеђене просторне капацитете за обављање наставне делатности
	W	Неки факултети немају адекватан простор
	O	Изградња нових и реорганизација постојећих простора
	T	Нерешени имовинско правни односи за простор који се користи
Адекватност и савременост техничке, лабораторијске и остале опреме	S	Наставни процеси су потпомогнути савременом опремом
	W	Поједина опрема се користи дуго након технолошког застаревања

	O	У оквиру сарадње са међународним партнерима направити концепт континуираног осавремењивања опреме
	T	Недостатак финансијских средстава за набавку савремене техничке, лабораторијске и остале опреме
Праћење и усклађивање просторних капацитета и опреме са потребама наставног процеса и бројем студената	S	Један факултет је повећао своје просторне капацитете
	W	Поједини факултетски просторни капацитети не могу да приме све студенте на одређено предавање
	O	Реорганизација коришћења простора
	T	Факултети су простирно ограничени и не могу се сви проширивати без обзира на потребе
Пристап информацијама у електронском облику	S	Савремена опрема обезбеђује пристап различитим информацијама у електронском облику (Е – индекс, моодле, онлајн предавања)
	W	Информације нису ажуриране и потпуне
	O	Нагли развој доступности платформи и сервиса као последица пандемије COVID-19
	T	Стална претња од угрожености електронских података и података о личности

ц) Предлог мера и активности за унапређење квалитета простора и опреме

- Унапређење финансирања Универзитета од стране оснивача у области текућег и инвестиционог одржавања простора и опреме.
- Враћање задужбина и легата у власништво Универзитета.
- Изградња нових и реорганизација постојећих простора.

- Унапређење интегративних функција на нивоу Универзитета и боље коришћење постојећег простора и опреме Универзитета, факултета у његовом саставу и осталих организационих целина.

д) Показатељи и прилози за стандард 11:

[Прилог 11.1](#) Доказ о власништву, уговори о коришћењу или уговори о закупу за Универзитет у Београду

[Прилог 11.2](#) Укупна површина простора у власништву високошколских установа у саставу Универзитета у Београду и изнајмљени простор

[Прилог 11.3](#) Листа опреме на Универзитету у Београду која се користи за научноистраживачки и стручни рад

[Прилог 11.4](#) Листа капиталне опреме на Универзитету у Београду која се користи за научноистраживачки и стручни рад

Стандард 12: Финансирање

Стандард 12: Финансирање

Квалитет финансирања високошколске установе обезбеђује се кроз квалитет извора финансирања, финансијско планирање и транспарентност у употреби финансијских средстава, што доводи до финансијске стабилности у дугом року.

а) Опис стања, анализа и процена финансирања

Универзитет у Београду и јединице у његовом саставу остварују средства неопходна за рад из следећих извора финансирања: из буџета Републике Србије и из сопствених прихода (од обављања заједничких послова за своје факултете, пружања услуга трећим лицима, наменски одређених донација за реализацију међународних пројеката и др.). Приходи из буџета РС су, углавном, остали у истим оквирима као и у претходном периоду, док су последњих година сопствени приходи Универзитета умањени. Важно је нагласити да је у претходном периоду, у одређеном обиму, повећан приход остварен из средстава Европске Уније и то по основу различитих врста и категорија пројеката, као и кроз конкурисање за средства преко фондова ЕУ и то пре свега Инструмената за претприступну помоћ (ИПА).

У претходном периоду највеће промене догодиле су се у погледу финансирања научноистраживачког рада. Претходних година су усвојени важни закони и дошло је до значајних промена организације и начина финансирања научноистраживачког рада (Закон о науци и истраживањима „Сл. Гласник РС“, бр. 49/2019; Закон о фонду за науку Републике Србије „Сл. Гласник РС“, бр. 95/2018). У складу са тим, високошколске установе и институти у саставу Универзитета потписали су уговоре са Министарством просвете, науке и технолошког развоја о институционалном финансирању, односно о реализацији и финансирању научноистраживачког рада за 2020. годину. У основи, средства која ресорно министарство додељује из буџета по основу научноистраживачког рада су иста у свом износу, али је форма другачија. Већ наредне године овај систем институционалног финансирања би могао да се умањи по уплатама из буџета, али би могао да постане језгро за формирање фондова за науку у оквиру Универзитета и, пре свега, у јединицама у његовом саставу. Тренутно је Фонд за науку РС почео са расписивањима различитих врста јавних позива за пројекте, у складу са усвојеним законом, тако да се нов приступ научноистраживачком раду у Србији осећа и на Универзитету. Искрена је нада свих да ће Фонд за науку РС, али и саме јединице у саставу Универзитета, успети да обезбеде више средстава (пре свега од привредних субјеката) и да ће компететиван и усмерен систем јавних позива за пријаву пројеката обезбедити квалитетнији и примењивији научноистраживачки рад, који ће имати и позитивне финансијске ефекте, али и омогућити унапређење и развој Универзитета у свим његовим делатностима, као и његову видљивост у свету.

Свакако, најважнији извор прихода Универзитета у целини, представљају средства из буџета РС, која се обезбеђују у складу са Уредбом о финансирању и другим прописима. За сада, буџетска средства покривају плате запослених (наставника, истраживача, сарадника и ненаставних радника), школарине буџетских студената на свим врстама и

степенима студирања, материјалне трошкове (режијске трошкове и материјалне трошкове реализације наставе), средства за инвестиционо одржавање објеката (спорадичне уплате) и повремене уплате за посебне намене (нпр. обележавање важних годишњица, организација међународних научних скупова). Такође, из буџетских средстава покривају се трошкови осигурања имовине и запослених у саставу Универзитета у износу од 29.999.997 динара, што је више за 5,3% у односу на 2018 (28.480.879 динара) односно 10,32% у односу на 27.194.184 динара у 2017. години.

Високошколске установе и институти у саставу Универзитета, као самостална правна лице подносе појединачне извештаје о раду и о финансијама, али је заједнички проблем значајног броја факултета што режијски трошкови нису у потпуности покривени из буџета (често је и део, за који се држава обавезала да ће га плаћати, умањен). Такође, веома је важно инсистирати да су недовољна улагања државе у материјалне трошкове за реализацију и унапређење наставног процеса, што дугорочно може значајно утицати на његов квалитет.

Ректорат Универзитета у Београду (Ректорат), поред буџетских средстава, остварује и сопствене приходе. Укупно остварени приходи у 2019. години, износе 604.686.383 динара и мањи су у односу на 2018. годину (623.057.973) за 2,9%, док су у 2017. години укупни приходи износили 606.910.371 динара.

Укупна уплата из буџета у 2019. години износила је 142.836.214 динара и скоро да је на истом нивоу као и претходне, 2018. године (142.972.431), док је у 2017. години тај износ био 126.561.395 динара.

У 2018. и 2019. години Министарство просвете, науке и технолошког развоја извршило је једнократне уплате (за службена путовања у иностранство, за чланарине у међународним организацијама, за одржавање софтвера за национални репозиторијум докторских дисертација – НАРДУС, за прославу 210. година Универзитета у Београду, за конференцију УНИФУД). Министарство културе и информисања финансирало је радове на реконструкцији и адаптацији архивског депоа Универзитета који су изведени 2018. године.

Део сопствених прихода остварују се у складу са Одлуком о издвајању дела сопствених прихода факултета и института за финансирање заједничких послова на нивоу Универзитета који је донео Савет Универзитета. Такође, сопствени приходи се остварују и од: школарине самофинансирајућих студената, промоције доктора наука, издавања диплома свих степена и врста студија, верификације диплома, признавање страних високошколских исправа, издавања диплома студентима на Студијама при Универзитету, као и од издавања различитих врста потврда. Један део сопствених прихода остварују се и по основу реализације пројеката који нису из међународних програма, студијских програма Студија при Универзитету, комерцијалних послова РЦУБ-а (услуге АМРЕС-у, ЦИСКО академија и др.).

Треба напоменути да је, претходних година, сектор у Ректорату који се бави материјално-финансијским пословима морао да се значајно прилагоди потреби реализације међународних пројеката и то у различитим аспектима (евиденције,

плаћања, јавне набавке, извештавање) што је изискивало значајне напоре у усаглашавању међународне и националне легислативе. Може се рећи да су ови послови успешно обављени, на шта указују и позитивни извештаји међународних ревизора.

Учешће буџетских средстава у укупним приходима Ректората је 23,62% у 2019. години, 22,95% у 2018. години и 20,80% у 2017. години. Међутим, уколико се из укупног прихода изузму приходи по основу међународних уговора – пројеката, учешће буџетских средстава је 44,60% у 2019. години, у 2018. године тај проценат је износио 43,21%, а у 2017. године – 42,7%.

Остварени сопствени приходи у 2019. години су у износу 156.991.186 динара и мањи су за 10,3% у односу на претходну 2018. годину када су износили 175.026.514 динара, односно већи су за 17,7% у 2017. години када су износили 154.255.112 динара. Учешће сопствених прихода у укупним приходима у 2019. години је 25,96%, у 2018. години 28,09% и у 2017. години 25,42%.

Детаљни подаци садржани су у следећим документима, који се налазе у прилогу овог стандарда: Финансијски плана Универзитета у Београду - Ректората за 2020. годину (**Прилог 12.1**), Прве измене и допуне Финансијског плана Универзитета у Београду - Ректората за 2020. годину (**Прилог 12.2**) и Извештај о финансијском пословању Универзитета у Београду – Ректората за 2019 (**Прилог 12.3**). Такође, делови ових извештаја су интегрални део годишњег извештаја о раду Универзитета, као и Информатора о раду.

Како је најављено, до краја ове године, требало би да буду усвојени прописи који би омогућили другачији и ефикаснији модел финансирања високог образовања. Нови систем финансирања науке, боље коришћење међународних средстава за научноистраживачки рад, престанка „забране запошљавања” ненаставног особља, као и додатна унапређења система јавних набавки, обезбедиће да ова сфера високог образовања буде јача и стабилнија.

б) SWOT анализа

Елементи анализе		
Извори финансирања	S	Више извора којима се остварују приходи
	W	Део материјалних трошкова факултети покривају из сопствених прихода

	O	Повећање издвајања из буџета Републике Србије за високо образовање
	T	Вишегодишња пракса непромењених буџетских средстава за високо образовање
Дугорочно обезбеђење финансијских средстава	S	Основни извор финансирања су средства из буџета Републике Србије
	W	Мањак финансијских средстава за рад факултета
	O	Укључивање других спољних извора финансирања
	T	Држава не испуњава своје обавезе по основу финансирања из буџета Републике Србије
Јавност начина употребе финансијских средстава	S	Детаљни годишњи финансијски планови и извештаји о финансијском пословању Универзитета
	W	Одступање од усвојених протокола финансирања
	O	Анализа одступања планираних трошкова од остварених трошкова
	T	Недовољно испитивање оправданости намене средстава

ц) Предлог мера и активности за унапређење квалитета финансирања

Неодложно приступити реализацији Стратегије образовања, посебно дела који се односи на високо образовање

- Реализовати законску обавезу Владе да са Универзитетом склапа уговор о годишњем финансирању.
- Из законске регулативе елиминисати сва решења која спречавају факултете да на тржишту услуга остваре приходе.
- Из законске регулативе елиминисати сва решења која отежавају остваривање прихода из иностраних извора финансирања

д) Показатељи и прилози за стандард 12:

[Прилог 12.1](#) Финансијски план за Универзитета у Београду за 2020. годину.

[Прилог 12.2](#) Прва измена и допуна финансијског плана Универзитета у Београду за 2020. годину.

[Прилог 12.3](#) Финансијски извештај за 2019. школску годину

Стандард 13: Улога студената у самовредновању и провери квалитета

Стандард 13: Улога студената у самовредновању и провери квалитета

Високошколске установе обезбеђују значајну улогу студената у процесу обезбеђења квалитета, и то кроз рад студентских организација и студентских представника у телима високошколске установе, као и кроз анкетирање студената о квалитету високошколске установе.

а) Опис стања, анализа и процена улоге студената у самовредновању и провери квалитета

Законом о високом образовању као и актима институција високог образовања предвиђено је активно присуство студената и учешће у раду органа управљања, пословођења, стручним органима, комисијама и телима самосталних високошколских установа и факултета. Студенти учествују у раду Савета, Сената, а студент проректор учествује у раду ректорског колегијума, док Студентски парламент делегира студенте за чланове различитих комисија и одбора на Универзитету. На исти начин су студенти укључени и у рад органа и тела на факултетима. На овај начин се остварује нова парадигма усмерености високог образовања студентима кроз његов целокупан рад, па и кроз послове управљања и руковођења високошколским установама и утицајем на садржај студијских програма, организацију и реализацију наставног процеса.

У свим органима и телима студенти имају право да предлажу, дискутују и гласају о питањима која су директно повезана са студентима, студирањем, студијским програмима и наставним процесом. Студентски представници су чланови Одбора за обезбеђење и унапређење квалитета Универзитета, а чланови су и посебне Комисије за самовредновање, чиме непосредно учествују у поступку самовредновања и израде Извештаја о самовредновању Универзитета (**Прилог 13.1**).

Највећи број факултета у саставу Универзитета има организована стална тела (одборе, комисије, радне групе....) које континуирано прате реализацију наставе, анализирају остварене резултате наставе, испита, оствареног успеха на нивоу сваког испитног рока и школске године. У рад ових тела увек су укључени и студенти. Колики је њихов конкретан допринос и утицај на унапређење квалитета наставног процеса као и да ли су задовољни својим статусом у телима и органима чији су чланови требало би да буде предмет посебне анализе која до сада није рађена, пре свега због непостојања конкретног механизма и јасних процедура. ОвOME свакако треба посветити више пажње у будућности.

Универзитетски Правилник о студентском вредновању педагошког рада наставника (**Прилог 13.2**) подразумева спровођење анкете о вредновању педагошког рада наставника, која се спроводи једном годишње и попуњавају је сви активни студенти на студијским програмима свих врста и степена студија.

Наведени Правилник усвојен је 2010. године и свакако има простора за побољшање и осавремењивање како текста самог Правилника, тако и анкете, а што ће све резултирати прикупљањем података који су релевантни и подобни за квалитетну анализу. У том смислу говорећи, потребно је и да се начин анкетирања студената осавремени и поједностави, како би се узорак испитаника повећао.

Резултати и оцене проистекле из описаног вредновања педагошког рада наставника, параметри су који се користе приликом избора наставника као један од сегмената за сагледавање резултата остварених у наставном процесу у претходном изборном периоду. Треба нагласити да се резултати ове анкете узимају у обзир приликом избора наставника на Универзитету, што говори у прилог ставу да је потребно подићи свест студената о озбиљности упитника, као и о неопходности њиховог коректног и одговорног приступа у попуњавању.

Поред ове, највећи број факултета за своје студијске програме организује и друге провере (анкетирања) која могу да укажу на слабости, проблеме или добре стране наставног процеса/студијског програма/појединачног предмета, односно да допринесу сагледавању и унапређењу квалитета наставног процеса/студијског програма/појединачног предмета, али и установе у целини.

Такође, важне информације се добијају и праћењем пролазности студената, редовности студирања, дужине студирања, остварених резултата, односно остварене просечне оцена током студирања. Све ово заједно омогућава у значајној мери сагледавање целокупног рада установе и доприноси бољем квалитету у свим сегментима њеног рада.

Анкете о вредновању педагошког рада наставника на студијским програмима који се реализују на Студијама при Универзитету периодично се спроводе, а резултати се анализирају на седницама програмских савета појединачних студијских програма. У прилогу овог стандарда налази се извештај о спроведеној анкети о вредновању педагошког рада наставника у школској 2017/2018. години (**Прилог 13.5**). На евалуациони упитник који је послат студентима мастер и докторских Студија при Универзитету је добијено 198 одговора. Од тога је 158 одговора стигло од студената мастер студија, а 40 одговора од студената докторских студија.

У редовном поступку самовредновања, Универзитет је анкетирао своје активне (**Прилог 13.3**) и свршене студенте (**Прилог 13.4**), као и послодавце. Како би сагледали све аспекте рада Студија при Универзитету, спроведене су следеће анкете:

1. Упитник за процену квалитета студијских програма за студенте мастер академских студија (која обухвата оцену наставног процеса и оцену рада органа управљања и стручне службе);
2. Упитник за процену квалитета студијских програма за студенте докторских академских студија (која обухвата оцену наставног процеса и оцену рада органа управљања и стручне службе);
3. Упитник о задовољству послодаваца стеченим квалификацијама својих запослених – свршених студената Студија при Универзитету;

4. Упитник за евалуацију студијских програма мастер академских Студија при Универзитету коју су попуњавали свршени студенти;
5. Упитник за евалуацију студијских програма докторских академских Студија при Универзитету коју су попуњавали свршени студенти;
6. Анкета о вредновању педагошког рада наставника Студија при Универзитету коју су попуњавали активни студенти;
7. Истраживање које је спровео Центар за развој каријере и саветовање студената Универзитета на тему: „Пракса из два угла – шта поручују студенти, а шта компаније“.

Центар за развој каријере Универзитета спровео је 2019. године истраживање о праксама за студенте "Потреба, мотивација, ставови и искуства студената и послодаваца". Истраживање је одговорило на питања чиме послодавци привлаче младе таленте и како организују праксу за студенте, какву праксу би студенти волели да похађају, шта их највише плаши и каквог ментора очекују, те каква су искуства студената са праксама и да ли су њима задовољни.

Представници студената морају бити много посвећенији, одговорнији и активнији у раду органа и тела чији су чланови, као и у вршењу свих својих дужности, јер једино на тај начин могу да допринесу побољшању и унапређењу студијског програма/наставног процеса. Студентски парламент треба да има бољу комуникацију са студентима, како би могао да буде упознат са њиховим реалним потребама, а у циљу заступања и остваривања њихових интереса. С друге стране високошколске установе морају, и више него до сада, третирати студенте као равноправну и заинтересовану страну у процесу високог образовања. Заједничким снагама, управа Универзитета и факултета и студентски представници треба да изграде квалитетнији образовни систем, где студенти имају централну позицију.

S	Универзитетски правни оквир обезбеђује улогу студената у процесима обезбеђења квалитета
W	Недовољна примена постојећих законских оквира и недовољна информисаност и мотивација већине студената о потреби и значају самовредновања
O	Континуирана едукација студентских представника у овим процесима, придавање већег значаја предлозима и коментарима студената.

T	Видно смањена мотивација студената за студентско организовање уопште. Уколико студентско вредновање педагошког рада и даље не буде имало никакве ефекте, мотивација студената за учешће у процесима обезбеђења квалитета ће наставити да се смањује.
----------	--

б) SWOT анализа

Елементи анализе		
Учешће студената у Одбору за обезбеђење квалитета	S	Статутом је предвиђено учешће студената у Одбору за обезбеђење и унапређење квалитета
	W	На неким факултетима се мишљење студената не узима у обзир, присутни су само формално. Студентски представници нису довољно упознати са процесима обезбеђења квалитета.
	O	Едукација студентских представника о процесима обезбеђења квалитета и активно мотивисање студената на рад у овим телима
	T	Незаинтересованост студената за рад у Одборима за обезбеђење квалитета
	S	Могућност за изношење аргументованих коментара студентских представника

Утицај мишљења студената на израду докумената о квалитету	W	Управе факултета генерално сматрају да студентски представници не могу бити у довољној мери објективни у процени квалитета
	O	Јачање мотивације студентских представника за израду докумената о квалитету
	T	Неспремност за продубљивање дијалога са представницима студената
Студентска евалуација наставе и институције, доступност и интегрисање резултата	S	Анкета о вредновању педагошког рада је обавезна и редовно се спроводи
	W	Евалуација од стране студената није оптимално стандардизована за све облике наставе. Резултати нису довољно јавни и студентска анкета често нема видљив ефекат.
	O	Увођење корективних мера на основу резултата анкета
Активно учешће студената у процесу унапређења наставе	T	Непрепознавање значаја евалуације наставе и неозбиљност студената приликом попуњавања анкета
	S	Постоји надлежност Студентских парламената за бављење питањима квалитета наставе
	W	Недовољно познавање система обезбеђења квалитета студентских представника

	О	Континуирана едукација студентских представника о значају евалуације наставе
	Т	Неразумевање значаја активног укључивања студената у процес унапређења наставе од стране управа факултета

ц) Предлог мера и активности за унапређење улоге студената у самовредновању и провери квалитета

- Развијати културу учешћа студената у систему провере квалитета и процесу самовредновања
- Рад на бољој информисаности студената у процесу обезбеђења квалитета.
- Обезбедити озбиљнији приступ студентском вредновању педагошког рада наставника
- Презициције дефинисати на који начин и у којој мери оцена педагошког рада наставника утиче на напредовање наставника
- Мотивисати и охрабривати студентске парламенте да раде независне анкете о квалитету наставе
- Континуирана едукација студената кроз различите семинаре и тренинге

д) Показатељи и прилози за стандард 13

[Прилог 13.1](#) Одлука о формирању Комисије за самовредновање Универзитета у Београду

[Прилог 13.2](#) Правилник о студентском вредновању педагошког рада наставника

[Прилог 13.3](#) Упитник за процену квалитета мастер/докторских академских студијских програма при Универзитету у Београду - активни студенти

[Прилог 13.4](#) Упитник за евалуацију студијских програма Студија при Универзитету - свршени студенти

[Прилог 13.5](#) Анализа резултата анкете о вредновању педагошког рада наставника на студијским програмима који се реализују на Студијама при Универзитету

Стандард 14: Систематско праћење и периодична провера квалитета

Стандард 14: Систематско праћење и периодична провера квалитета

Високошколска установа континуирано и систематски прикупља потребне информације о обезбеђењу квалитета и врши периодичне провере у свим областима обезбеђења квалитета.

а) Опис стања, анализа и процена систематског праћења и периодичне провере квалитета

Закон о високом образовању из 2005. године као и тада важећи стандарди предвиђени од стране Националног савета за високо образовање и Комисије за акредитацију и праћење квалитета прописивали су обавезну израду извештаја о самовредновању високошколских установа приликом сваког циклуса акредитације. Препорука је била да се овакви извештаји могу радити и чешће, али само као интерна документа установе.

У складу са тим, Универзитет је припремио извештаје о самовредновању приликом акредитације самосталне високошколске установе 2008. и 2013. године. Многи факултети у саставу Универзитета су, поред редовних извештаја о самовредновању, припремали и међуизвештаје током важења акредитације и сва потребна документа (извештаје о самовредновању, уверења о акредитацији, дозволе за рад) уредно објављивали на својим сајтовима.

Такође, важно је напоменути да су током прва два циклуса акредитације били припремљени извештаји о самовредновању високошколске установе. Иако захтеви стандарда нису званично предвиђали вредновање студијских програма, свакако да извештаји о установи нису могли да буду припремљени без претходног сагледавања студијских програма које високошколска установа реализује, наставног процеса, процеса студирања и остварених резултата студирања. Сада чл. 3 Правилника о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа и студијских програма (у складу са Законом о високом образовању из 2017. године), усвојен од стране Националног савета за високо образовање то експлицитно прописује.

Уобичајено је да се на крају сваке календарске године припремају годишњи извештаји о раду који обухватају податке о организацији, редовним и ванредним активностима у свим областима рада, о раду органа управљања и пословођења, стручних тела, комисија, одбора и Студентског парламента. Припрема се и годишњи извештај о финансијском пословању, као и финансијски план Универзитета у Београду - Ректората, које усваја Савет. Такође, последњих година Универзитет, факултети и институти у његовом саставу припремају и редовно ажурирају Информатор о раду. Сваки од ових извештаја обухвата и делове који се коментаришу, анализирају и прате кроз извештај о самовредновању установе. Поред овога, Универзитет сваке године припрема детаљне извештаје о реализацији конкурса за упис на студијске програме свих врста и степена студија. Такође, прикупљају се и анализирају подаци о пролазности студената на испитима, успеху, дипломираним студентима и сл. Многи од ових података су доступни на делу сајта Универзитета који се односи на Студије, на страници [Анализе и прегледи](#). Највећи број

факултета у саставу Универзитета, слично, припрема годишње извештаје о раду, као и планове рада и предлоге финансирања за наредну буџетску годину. Извештаји о раду и планови за наредну школску годину се могу наћи на сајтовима факултета. Овакав приступ, у смислу сумирања остварених резултата, њихове анализе, видљивости и доступности, предвиђен је Стратегијом обезбеђивања квалитета.

Свакако је неопходно формално унапређење алата за праћење и унапређење квалитета студијских програма и наставног процеса. Тако, у претходном периоду нису у потпуности разрађене анкете и упитници које је потребно редовно спроводити у складу са Правилником о стандардима и поступцима за унапређење квалитета, којим су дефинисани параметри за поједине области делатности које треба пратити, мерити и процењивати. Позитиван помак учињен је за потребе припреме овог Извештаја о самовредновању, те су припремљени упитници за одређена анкетања који ће бити унапређивани у наредном периоду и коришћени за периодичну проверу и контролу, углавном, студијских програма и наставног процеса у оквиру Студија при Универзитету. Треба напоменути да велики број факултета на правилан начин, најчешће на семестралном и нивоу школске године, прати и анализира реализацију наставе и успех студената.

Свакако треба радити на промовисању и јачању свести о култури квалитета у свим делатностима Универзитета, важности редовне метрике, припреме и иновирања алата за њено спровођење. Само релевантни и конкретни подаци и њихова непристрасна и објективна анализа, могу обезбедити напредак и бољи квалитет рада, а тиме и исходе високог образовања на Универзитету и свим његовим чланицама.

Треба напоменути да Универзитет води рачуна и о научноистраживачком раду и квалитету који се остварује у овом сегменту делатности. Прикупљају се подаци о научним резултатима (монографије, публиковани радови, предавања по позиву, патенти, и друге категорије резултата научноистраживачког рада), броју одбрањених докторских дисертација, почасним докторатима и сл. Додатно, ови подаци се користе за активности намењене перспективним младим истраживачима ([радионице по позиву за учешће на ЕРЦ позивима](#)) или за активности везане за публикавање научних резултата ([Анкета о АРС](#)).

Како би се квалитет на Универзитету стално унапређивао у складу са савременим тенденцијама и мерилима, потребно је јачање структуре Центра за обезбеђење квалитета (Центар), његових ресурса и капацитета. Потребно је обезбедити редовне и устаљене активности Одбора за обезбеђење и унапређење квалитета (Одбор) уз подршку и координацију Центра. Такође, Одбор се мора повезати са факултетским комисијама за обезбеђење и унапређење квалитета. Потребно је имати у виду и јачање улоге Центра у пружању стручне и саветодавне подршке органима Универзитета и факултета у организацији и редовном спровођењу самовредновања и акредитације установе и студијских програма.

Важно је истаћи и да Универзитет поседује сертификате за следеће међународне стандарде: ISO 9001:2015 (систем управљања квалитетом), ISO/IEC 20000-1:2011

(систем менаџмента услугом) и ISO/IEC 27001:2013 (систем менаџмента сигурношћу информација). У текућој години извршиће се планиране надзорне провере за ISO 9001:2015 и ISO/IEC 27001:2013, док ће за ISO/IEC 20000-1:2011 бити спроведена ресертификациона провера (због усвајања нове верзије овог стандарда). Пре спровођења провера испуњености стандарда биће извршене интерне провере, по унапред усвојеном плану интерних провера, од стране Тима за интерну проверу.

Планирано је 2021. године увођење новог стандарда ISO/IEC 21000-21:2017 (систем менаџмента за образовне организације) чиме би Универзитет био једина високошколска установа у Републици Србији која поседује овај сертификат. Планира се приступање Универзитета Институту за стандардизацију Србије, што би омогућило додатне могућности за Универзитет.

Запослени нису довољно упознати са садржином и начином примене стандарда, као ни са њиховим значајем за функционисање комплексног система као што је Универзитет. Потребно је информисати све запослене и више их и чешће укључивати у активности везане за стандарде (а не ослањати се само на Тим за интерну проверу и екстерну подршку консултантских фирми).

Својеврсна провера квалитета система функционисања Универзитета врши се и кроз припрему и подношење годишњих извештаја о систему финансијског управљања и контроле и извештаја о обављеним ревизијама и активностима интерне ревизије Министарству финансија РС.

S	Успостављено је систематско праћење квалитета наставе од стране студената
W	Недостављање потребних података за праћење и контролу квалитета од стране појединих факултета
O	Увођење нових ISO стандарда у наредним годинама
T	Формалистички оквир обавезе спровођења самовредновања на одређени период

б) SWOT анализа

Елементи анализе		
Континуитет у реализацији процеса	S	Систематско спровођење самовредновања на Универзитету

обезбеђења и унапређења квалитета	W	Самоевалуација се не спроводи довољно често.
	O	Рационализација националне регулативе везане за процес унапређења квалитета
	T	Недовољна комуникација са институцијама надлежним за праћење процеса обезбеђења и унапређења квалитета
Постојање инфраструктуре за систематско праћење и обезбеђење квалитета	S	Дефинисана је инфраструктура која је потребна за систематско праћење и обезбеђивање квалитета
	W	Постојећа инфраструктура подржава само праћење неких делова
	O	Успоставити сарадњу са спољним телима који би пратили и обезбеђивали квалитет
	T	Недостатак финансија за постављање адекватне инфраструктуре
Редовне повратне информације о квалитету стечених компетенција дипломираних студената	S	Промене у појединим студијским програмима да би се више ускладили са потребама тржишта рада
	W	Не постоје системи за прикупљање информација о компетенцијама студената
	O	Формирање упитника који ће послодавци попуњавати након 3 месеца искуства у раду са студентима
	T	Студенти се не запошљавају на основу компетенција
Усаглашавање са стратегијом унапређења квалитета других престижних високошколских	S	Снажнија сарадња Универзитета на пољу квалитета са иностраним установама кроз мреже и партнерства
	W	Отпор појединих факултета да уведу новине
	O	Разматрати наставне активности светских универзитета и спроводити их у оквиру Универзитета

установа у земљи и иностранству	T	Разлике образовног система наше земље и страних високошколских система
Периодичност процеса прикупљања података о квалитету	S	Прикупљање података о квалитету наставног процеса на крају сваког семестра
	W	Често се не поступа на основу добијених података и анализа
	O	Увођење механизма за праћење студијских програма као услов за буџетско финансирање високошколских установа
	T	Прикупљање података о квалитету није везано за буџетско финансирање високошколских установа
Јавност резултата процене квалитета	S	Извештаје о спроведеном самовредновању установе усваја Сенат и они се објављују на интернет страници Универзитета
	W	Лоша организованост и прегледност сајтова факултета и Универзитета
	O	Могућност објављивања додатних извештаја о спроведеним самоевалуацијама из различитих области рада факултета
	T	Неажурираност објављених додатних материјала проистеклих из самоевалуације

ц) Предлог мера и активности за унапређење квалитета систематског праћења и периодичне провере квалитета

- Увођење посебних механизма и алата (ИТ) за континуирано праћење квалитета и резултата наставника и сарадника на свим нивоима.
- Развој механизма употребе добијених резултата студентског вредновања, са циљем директног утицаја на поправљање квалитета наставника факултета, па самим тим и Универзитета.
- Широка кампања о потреби увођења културе квалитета на целом Универзитету.

д) Показатељи и прилози за стандард 14:

[Прилог 14.1](#) Информације презентоване на сајту Универзитета о обављеном самовредновању

Стандард 15. Квалитет докторских студија

Стандард 15. Квалитет докторских студија

Квалитет докторских студија се обезбеђује кроз унапређење научноистраживачког рада, односно уметничко-истраживачког рада, осавремењавање садржаја студијских програма докторских студија и редовно праћење и проверу њихових циљева, постизање научних, односно уметничких способности студената докторских студија и овладавање специфичним академским и практичним вештинама потребним за будући развој њихове каријере.

а) Опис стања, анализа и процена квалитета докторских студија

У савременом Европском простору високог образовања, докторске студије представљају трећи циклус високог образовања и омогућавају стицање највишег, осмог, нивоа квалификације у Републици Србији. Суштински, оне обједињују наставни и образовни процес са научноистраживачким радом. Исход овог степена образовања није само разумевање постојећих законитости, него и стицање, проширење и креирање нових фундаменталних знања, али исто тако и схватање могућности њихове конкретне примене и стварање нових вредности, најразличитије схваћених. Обим, обухват и квалитет докторских студија, нераскидиво је повезан са квалитетом научноистраживачког рада, а све то заједно се огледа у квалитету, реномеу, видљивости, препознатљивости, утицају и престижу нашег Универзитета. Оваква повезаност и јединство, јесу суштина истраживачког универзитета, а Универзитет у Београду је овом концепту посвећен још од свог оснивања 1808. године, а нарочито од 1905. године када је и понео име под којим је и данас познат.

У складу са Законом о високом образовању, већ од 2005. године започета је реорганизација дотадашње последипломске наставе и припрема студијских програма докторских академских студија (ДАС). Основна начела докторских студија су научно истраживање и учење кроз истраживање, иновативност, примену највиших међународних академских и научних стандарда и међународних мерила квалитета, транспарентност и међународна конкурентност. Правилник о докторским студијама на Универзитету у Београду предвиђа и могућност организације студијских програма ДАС за стицање заједничке дипломе (*joint degree*), двоструке дипломе (*double degree*), као и докторских студија на билатералној основи.

Тренутно је на Универзитету акредитовано 80 студијских програма ДАС (за приближно 1950 студената), а од тога 5 програма (за 60 студената) изводе се на Студијама при Универзитету (детаљнији подаци о овим студијским програмима приказани су у **Табели 15.2**). На Универзитету је око 20 студијских програма акредитовано за извођење на енглеском језику. У складу са ресорним законима, као и актима Универзитета, у реализацији ДАС студијских програма учествују факултети и институти који су у саставу Универзитета.

Студијски програми ДАС су акредитовани, највећим делом, у оквиру научних поља којима припадају факултети на којима се реализују. Програми ДАС на Студијама при Универзитету, као и програм Студије науке безбедности (Факултет безбедности) акредитовани су у интердисциплинарно-мултидисциплинарно-трансдисциплинарном (ИМТ) пољу.

Интердисциплинарност, мултидисциплинарност и трансдисциплинарност су неопходни приступи у савременим истраживањима. Универзитет је на време уочио неопходност сарадње и

повезивања различитих научних области и то пре свега због добијања квалитетних и применљивих резултата. Зато је Савет Универзитета, на предлог Медицинског, Природно-математичког и Електротехничког факултета, још 1970. године донео одлуку о оснивању Центра за мултидисциплинарне студије. Центар је 2007. године трансформисан у Институт за мултидисциплинарна истраживања који се данас, као истраживачки институт, налази у саставу Универзитета.

Ентузијазам и савремени приступ истраживањима из 70-тих година прошлог века, Универзитет одржава и данас кроз актуелне, ангазоване и креативне студијске програме ДАС који се реализују на факултетима, институтима и на Студијама при Универзитету. Квалитетан наставни и истраживачки кадар, довољан број ментора, квалитетан простор, релативно савремена опрема, али и добра повезаност са другим научноистраживачким установама у земљи и иностранству, представља солидан потенцијал који студенти докторских студија имају на располагању. Треба нагласити да студенти докторских студија имају могућност да користе националне стипендије, националне стипендије за посебне таленте, као и могућност укључивања као истраживача у реализацију националних пројеката које финансира ресорно Министарство (период 2011-2019.). Такође, предвиђене су и бројне награде, стипендије и новчана помоћ из средстава задужбина и фондација Универзитета, али и различитих привредних субјеката. Студенти докторских студија имају право да буду бирани у звање асистента у високошколским установама.

Свакако треба нагласити да Универзитет, континуирано, своја акта унапређује и редовно усаглашава са важећим законима из области високог образовања и научноистраживачког рада, додатно разрађује одређена питања која се односе на докторске студије и јасније дефинише процедуре за примену законских, универзитетских и факултетских прописа. Свакако да су Статут и Правилник о докторским студијама на Универзитету у Београду (**Прилог 15.1**) најважнији акти који регулишу упис и правила студирања (**Прилог 15.2**), одређивање ментора (**Прилог 15.3**), припрему (**Прилог 15.4**), проверу оригиналности (**Прилог 15.5**) и одбрану докторске дисертације. Провера оригиналности је постала обавезна и стандардна процедура за све докторске дисертације. Електронска провера оригиналности обавља се централизовано кроз портал [ValТез](#) (Валидација Теза) коришћењем програма *iThenticate* у Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић“.

Праћење квалитета студијских програма обезбеђује се сталним контактом, разговором и анкетаирањем студената, што по правилу спроводе руководиоци студијских програма, али и Комисије за праћење и унапређење наставног процеса на факултетима, Веће за студије при Универзитету и стручна тела факултета, института и Универзитета. Такође на квалитет студијских програма и самог процеса студирања утиче се тако што се: студијски програми иновирају, садржај допуњује, прибавља нова литература и опрема, ангажују предавачи и стручњаци по позиву, ангажују гостујући професори, омогућује студентима учествовање на различитим научним скуповима и тренинзима, обезбеђују стипендије и организују студијски/истраживачки боравци у другим установама, али и у иностранству. У наредном периоду у овим процесима праћења и унапређења квалитета докторских студија, било би неопходно да значајнију улогу има Одбор за обезбеђење и унапређење квалитета и Центар за обезбеђење квалитета, али и већа групација наука.

У погледу пријаве теме докторске дисертације, испуњености услова за приступање изради докторске дисертације, као и припреми реферата о завршеној докторској дисертацији примењује се принцип тростепене провере (Комисија за докторске студије - Наставно-научно веће факултета, Веће научних области). Коначне одлуке доносе органи Универзитета, јер је у питању једна од интегративних функција самосталне високошколске установе. Када се ради о студијским програмима који се реализују на Студијама при Универзитету, пријава теме докторских дисертација и сагласности на урађену дисертацију пролази верификацију Програмског савета студијског програма (**Табела 15.3**), Већа за студије при Универзитету и Већа за интердисциплинарне, мултидисциплинарне и трансдисциплинарне студије. Квалитет саме докторске дисертације и научна вредност добијених резултата документује се и верификује кроз публикавање резултата у одговарајућим индексираним часописима са рецензијом. Услов за одбрану докторске дисертације је најмање једна публикација, а некада и више у зависности од научне области. Факултети најчешће својим интерним актима ближе дефинишу ове услове кроз број и/или категорије часописа или збирни импакт фактор.

Од 2014. године у функцији је заједнички портал на коме се налазе све докторске дисертације, припадајући извештаји комисије о њиховој оцени и радовима који су објављени у току припреме дисертације (Увидок), које су на увиду јавности пре одбране на Универзитету. Комплетни текстови како дисертација, тако и извештаја комисије доступни су све до датума одбране. Након одбране све информације депонују се у репозиторијум Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“, а затим се преузимају у НаРДyС (Национални Репозиторијум Дисертација у Србији). Овако широка видљивост допринела је да се значајно повећа број дисертација које буду повучене из поступка пре одбране - у последњих 6 година оваквих дисертација је било 23, а што је све утицало на повећану пажњу приликом израде завршних радова.

Слично као и претходних пет школских година, Универзитет је за школску 2020/21. годину расписао конкурс за 79 студијских програма (за додатна два програма упис ће бити обављен пред пролећни семестар). Оглашено је укупно 1937 места за докторанде - од тог броја 521 место ће бити финансирано из буџета РС. Детаљни подаци и извештаји о реализацији конкурса и упису студената на све врсте и степене студија могу се погледати на сајту Универзитета (Студије, Анализе и прегледи). Из ових извештаја се може видети да у последњих пет година за упис на докторске студије конкурише до 1200 кандидата, а студије упише између 800 и 1000 студената. Последњих година бележимо да нису сва буџетска места попуњена. На студијске програме докторских студија упише се 55% жена и 45 % мушкараца (студијске програме прва два циклуса уписује 60% жена) и између 80 и 100 страних држављана (око 80 % су особе српске националности из дијаспоре). Спорадично се дешава да студијске програме ДАС уписују студенти кроз афирмативне мере (до 5 студената). Када је у питању завршетак докторских студија, статистички подаци указују да је од 2014. до 2019. године између 600 и 800 студената по години одбранило своје докторске дисертације (**Табела 15.1**). Изузетак је била 2016. година са око 1200 одбрањених докторских дисертација. Разлог овог наглог раста броја одбрањених дисертација је чињеница да је 30. септембар 2016. био крајњи рок за одбрану докторских дисертација кандидата који су студирали по прописима који су важили пре 2005. године. Такође, због великог броја кандидата који се промовишу у докторе наука, последњих година овај свечани

чин је осавремењен и сада подразумева истовремену промоцију до 50 кандидата, и обавља се једном до два пута месечно.

Смањење броја уписаних студената у односу на ранији период (пре школске 2013/2014. године) резултат је већег броја фактора социјалне и економске природе. Такође, овоме вероватно доприноси и промена у размишљању младих који што пре желе да започну своју професионалну каријеру и, тек у зависности од потреба радног места, евентуално наставе одговарајуће образовање. Чињеница је да, иако и Универзитет и факултети у његовом саставу значајно више пажње и средстава улажу у промоцију својих студијских програма свих врста и степена студија, ипак пад броја уписаних студената евидентан. Сигурно је да Универзитет треба да уложи додатне напоре у реорганизацију и прилагођавање студијских програма ДАС, као и да их учине иновативнијим, интерактивнијим, а самим тим и интересантнијим за нове генерације студената. Додатно, било би добро организовати заједничке програме како у оквиру своји јединица, али и са другим научноистраживачким установама у земљи и иностранству, као и са привредним субјектима и иновативним компанијама. Приоритети и потребе се мењају, како у науци, тако и у привреди и томе се мора ићи у сусрет. У контексту оваквог става и већ усвојене националне и стратегије интернационализације Универзитета, потребно је повећати број студијских програма ДАС који се изводе на енглеском или другим страним језицима, и у складу са тим осмислити и припремити промотивне кампање. За овакав приступ, потребна је подршка и помоћ ресорног министарства како у финансијском смислу, тако и у смислу адекватне организације доласка, боравка и смештаја страних студената.

S	Успостављена је провера оригиналности као обавезна и стандардна процедура за све докторске дисертације
W	Недовољно редовно уношење потребних података од стручних служби у информациони систем Универзитета.
O	Акредитовање нових заједничких студијских програма.
T	Електронска провера оригиналности обавља се коришћењем програма iThenticate,, по спроведеног јавној набавци од стране ресорног министарства.

б) SWOT анализа

Елементи анализе	
------------------	--

<p>Високошколска установа самовреднује акредитоване студијске програме докторских студија, односно докторске школе које високошколска установа реализује самостално или заједно са другом високошколском или научно-истраживачком установом из земље или иностранства.</p>	S	Самоевалуација врши се најмање једном годишње путем анкета активних и свршених студената, али и послодаваца.
	W	Резултати анкета се често не анализирају адекватно.
	O	Коришћење ресурса Факултета организационих наука за сачињавање квалитетнијих упитника.
	T	Послодавци често не желе да учествују у анкетирању.
<p>Докторска школа је развијена у складу са Смерницама за успостављање докторских школа које усваја Национални савет за високо образовање.</p>	S	Није применљиво
	W	Није применљиво
	O	Није применљиво
	T	Није применљиво
<p>Високошколска установа проверава своју спремност за извођење докторских студија на основу показатеља који се односе на научноистраживачки, односно уметничкоистраживачки рад ценећи:</p> <p>а. број докторских дисертација, односно докторских уметничких пројеката, одбрањених у високошколској установи за области у којима изводи докторске студије, имајући у виду однос броја докторских дисертација, односно докторских уметничких пројеката према броју дипломираних студената и према броју наставника;</p> <p>б. однос броја наставника и броја наставника који су укључени у</p>	S	Велики број доступних ДАС и велики број објављених научноистраживачких радова.
	W	Опадања броја уписаних докторанада.
	O	Закон о научноистраживачкој делатности је изменама из 2019. године увео модел комбинованог финансирања научних истраживања.
	T	Трошкове рецензије, обраде текста и изнајмљивања простора за његово похрањивање (Article Processing Charges – APC) сnose аутори.

<p>научноистраживачке или уметничкоистраживачке пројекте;</p> <p>в. квалитет научноистраживачког и уметничкоистраживачког рада наставника ангажованих на докторским студијама према условима које дефинишу стандарди за акредитацију;</p> <p>г. остварену сарадњу са научноистраживачким установама у земљи и свету;</p>			
<p>Високошколска установа прати, анализира и унапређује постизање научних, односно уметничких способности и академских и специфичних практичних вештина својих студената ценећи:</p> <p>а. научноистраживачке, односно уметничкоистраживачке резултате и оспособљеност свршених студената докторских студија да резултате саопштавају на научним конференцијама, објављују у научним часописима са рецензијом, презентују јавности, патентирају или реализују кроз призната нова техничка и технолошка решења;</p> <p>б. доприносе у развоју научне дисциплине кроз укључивање у домаће или међународне научноистраживачке пројекте;</p> <p>в. развој вештина и спретности у употреби знања у одговарајућем подручју;</p> <p>г. поштовање принципа етичког кодекса и добре научне праксе;</p>	S	<p>Усвојена Платформа за отворену науку.</p> <p>Припрема истраживача за конкурисање на најзахтевније међународне позиве за финансирање (нпр. ERC – European Research Council).</p> <p>Подршка универзитетског Центра за трансфер технологије истраживачима да своје резултате преточе у интелектуалну својину и комерцијализују их.</p>	
	W	Недостатак критичне масе истраживача у појединим научним областима.	
	O	<p>Финансирање истраживања и иновација од стране Европског истраживачког савета (ERC).</p> <p>Кодекс понашања у научноистраживачком раду донет од стране Националног савета за научни и технолошки развоја, као и Европски кодекс истраживачке честитости</p>	
	T	Велики број „предаторских“ часописа и издавача.	
<p>Високошколска установа прати, анализира и унапређује политику уписа студената на докторске студије ценећи:</p>	S	<p>На Универзитету је акредитовано 80 студијских програма ДАС за приближно 1950 студената.</p>	

<p>а. друштвене потребе и потребе развоја науке, уметности, образовања и културе;</p> <p>б. своје материјалне и научноистраживачке, односно уметничкоистраживачке ресурсе, и расположивост савремене истраживачке опреме и лабораторијског простора намењеног студентима докторских студија.</p>	W	Универзитет нема иновирану политику уписа.
	O	Растућа потреба тржишта за ИТ кадром.
	T	Финансирање од стране државе и ограничен број буџетских места.
<p>Високошколска установа непрекидно прати и анализира напредовање студента узимајући у обзир напредак остварен у стицању знања и вештина непходан за даљи развој каријере, и напредак у истраживању, и у том циљу унапређује и развија менторски систем као подршку студенту докторских студија.</p>	S	Универзитет је усвојио Оквир стратегије људских ресурса за истраживаче (HRS4S), као и Акциони план за спровођење наведене стратегије.
	W	Непостојање прецизних механизма за праћење и анализу напредовања студената.
	O	Међународно заједничко менторство при изради докторске дисертације.
	T	Промена националних прописа у области дефинисања менторства.
<p>Високошколска установа прати, критички оцењује и непрекидно подстиче научни, односно уметнички напредак својих наставника, посебно ментора у настојању да унапређује однос броја потенцијалних ментора према броју студената докторских студија а у циљу стварања повољнијег истраживачког, односно уметничког окружења за своје студенте.</p>	S	Изградња инфраструктуре и спровођење едукације наставника и истраживача за RDM (Research Data Management) и отворене истраживачке науке, у складу са Платформом за отворену науку. Универзитетски Центар за континуирану едукацију обезбеђује подршку наставницима и менторима заинтересованим за даље образовање и усавршавање.
	W	Недовољн број програма из ове области који нуди Центар за континуирану едукацију.

	O	Искористити могућности интензивирања међународне сарадње за веће укључивање наставника у међународне научне пројекте.
	T	Обучени наставни кадрови напуштају Универзитет и одлазе у иностранство.
Установа депонује докторске дисертације, односно докторске уметничке пројекте у јединствен репозиторијум који је трајно доступан јавности. Установа обезбеђује јавну доступност реферата о прихватању дисертације, односно уметничког пројекта и објављених научноистраживачких, односно уметничкоистраживачких резултата које је кандидат остварио.	S	Заједнички портал свих докторских дисертација и припадајућих извештаја комисије о њиховој оцени (UviDok), које су на увиду јавности пре одбране на Универзитету у Београду. Докторске дисертације депонују се у репозиторијум Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“, а затим се преузимају у НаРДуС (Национални Репозиторијум Дисертација у Србији).
	W	Кашњење стручних служби у депоновању. Повећан број дисертација које буду повучене из поступка пре одбране.
	O	Отварање личног профила истраживача на ORCID, који представља стандардни идентификатор садржаја.
	T	Недовољна упознатост истраживача са начинима представљања својих радова широкој јавности.

ц) Предлог мера и активности за унапређење квалитета докторских студија

- Обезбеђивање редовног уношења неопходних података који се односе на докторске студије од факултетских и универзитетских стручних служби у информациони систем Универзитета;
- Увођење јасних параметара за анкетање активних и свршених студената, али и послодаваца, у сврху добијања релевантних резултата анализе;

- Акредитовање нових интердисциплинарних, мултидисциплинарних, трансдисциплинарних (ИМТ) студија;
- Доношење нове политике уписа студената на докторске студије;
- Успостављање прецизних механизма за праћење и анализу напредовања студената;
- Обезбеђивање нових програма континуране едукације ментора;
- Развијање и јачање културе академске честитости свих чланова академске заједнице.

д) Показатељи и прилози за стандард 15:

[Прилог 15.1](#) Правилник о докторским студијама на Универзитету у Београду

[Прилог 15.2](#) Услови за упис на докторске студије - Извод из статута Универзитета у Београду

[Прилог 15.3](#) Менторство - Извод из Правилника о докторским студијама на Универзитету у Београду

[Прилог 15.4](#) Упутство о облику и садржају докторске дисертације која се брани на Универзитету у Београду

[Прилог 15.5](#) Правилник о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду

[Табела 15.1](#) Број одбрањених докторских дисертација на Универзитету у Београду по научним областима и годинама

[Табела 15.2](#) Списак свих акредитованих студијских програма докторских студија на Студијама при универзитету

[Табела 15.3](#) Списак чланова Програмских савета докторских студија и Већа Студија при Универзитету

[Табела 15.4](#) Списак тела које се баве уједначавањем квалитета докторских студија на Студијама при Универзитету у Београду